

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Юридичний факультет

Кафедра кримінального права та процесу і правоохоронної діяльності

ЧОРНИЙ АНДРІЙ МИХАЙЛОВИЧ

**Інститут кримінальних проступків, як спосіб оптимізації кримінального
переслідування / The Criminal Offense Institute as a Way to Optimize
Criminal Prosecution**

спеціальність: 262 – Правоохоронна діяльність
освітньо-професійна програма – Правоохоронна діяльність

Кваліфікаційна робота

Виконав студент групи ПДм – 21
А.М. Чорний

Науковий керівник:

к.ю.н., доцент Кравчук М.Ю.

Кваліфікаційну роботу

допущено до захисту

«__» _____ 2020 р.

В.о.завідувача кафедри

_____ **Рогатинська Н.З.**

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТІЙНИЙ (КАТЕГОРІАЛЬНИЙ) АПАРАТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	8
1.1 Історія запровадження інституту кримінального проступку.....	8
1.2 Поняття кримінального проступку.....	14
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	19
РОЗДІЛ 2. НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ	20
2.1 Зміни до Кримінального кодексу.....	20
2.2 Зміни до Кримінального процесуального кодексу.....	28
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	42
РОЗДІЛ 3. ДІЗНАННЯ ЯК ФОРМА ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ	43
3.1 Особливості досудового розслідування кримінальних проступків.....	43
3.2 Спрощене провадження щодо кримінальних проступків.....	60
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	64
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68

РЕЗЮМЕ

Магістерська робота містить 75 сторінок, список використаних джерел із 60 найменувань.

Метою магістерської роботи є правовий аналіз інституту кримінальних проступків, розгляд теоретичних і практичних проблем пов'язаних з цими правовідносинами, дослідження чинного кримінального процесуального законодавства, а також проведення аналізу законодавчих змін до Кримінального кодексу України.

Об'єктом даного дослідження закономірності кримінально-правового регулювання суспільних відносин у сфері кримінальних правопорушень.

Предметом дослідження є норми законодавства, що регулюють правовий інститут кримінальних проступків.

Одержані висновки та їх новизна: наукова робота за характером і змістом досліджуваних питань є комплексною і системною науково-дослідною працею, присвячена інституту кримінальних проступків, як способу оптимізації кримінального переслідування.

Ключові слова: кримінальний проступок, Кримінальний кодекс, Кримінальний процесуальний кодекс, досудове розслідування, кримінальна відповідальність, спрощене провадження щодо кримінальних проступків.

RESUME

Master's work contains 75 pages, list of sources with 60 titles.

The aim of the there is a legal analysis of the Institute of Criminal Misconduct, consideration of theoretical and practical problems related to these legal relations, research of the current criminal procedural legislation, as well as analysis of legislative amendments to the Criminal Code of Ukraine.

Object of this research criminal law regulation of social relations in the field of criminal offences.

The subject of research there are norms of legislation regulating the legal institution of criminal misconduct.

The resulting conclusions and novelty: scientific work on the nature and content of the researched issues is a complex and systematic research work devoted to the Institute of Criminal Misconduct as a way to optimize criminal prosecution.

Keywords: criminal misconduct, Criminal Code, Criminal Procedure Code, pre-trial investigation, criminal liability, simplified proceedings on criminal misconduct.

АНОТАЦІЯ

Чорний А. М. Інститут кримінальних проступків, як спосіб оптимізації кримінального переслідування. – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня “магістр” за спеціальністю 262 – Правоохоронна діяльність – Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, 2020.

У магістерській роботі: визначено поняття кримінального проступку, його складові, а також пов’язані із його вчиненням кримінально-правові наслідки; розкрито специфіку дізнання як форми досудового розслідування; проведено правовий аналіз законодавчих змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України; проаналізовано законодавчі акти України, які встановлюють кримінальну відповідальність за кримінальні проступки.

ANNOTATION

Chorny A. M. The Criminal Offense Institute as a Way to Optimize Criminal Prosecution . – It is manuscript.

Research on education and qualification of “Master” in the field 262 – Law enforcement activities – West Ukrainian National University, Ternopil, 2020.

In the master's thesis: defined the concept of criminal misconduct, its components, as well as related to its commission of criminal legal consequences; the specifics of the inquiry as a form of pretrial investigation were disclosed; legal analysis of legislative amendments to the Criminal and Criminal Procedural Codes of Ukraine; the legislative acts of Ukraine establishing criminal liability for criminal misconduct are analyzed.

ВСТУП

Актуальність проблеми. На сьогодні Кримінальний кодекс України містить приблизно 780 складів злочинів, із яких близько 200 (що становить чверть) за кваліфікацією є злочинами невеликої тяжкості. При цьому на сьогодні в загальній кількості розслідуваних злочинів тяжкі та особливо тяжкі складають четверту частину, а злочини невеликої тяжкості або середньої тяжкості, такі як некваліфіковані крадіжки, шахрайства (частини 1 статей 185, 190 КК України) та легкі тілесні ушкодження (стаття 125 КК України), становлять майже 50 % від усіх розслідуваних. Це призводить до затягування розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, а також необґрунтованої тяганини при розслідуванні злочинів невеликої тяжкості [5].

Розроблення законопроекту щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень викликано необхідністю законодавчого врегулювання застосування положень нового Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) стосовно особливостей досудового розслідування кримінальних проступків та їх судового розгляду.

Уведення в дію норм КПК України, які стосуються кримінальних проступків, пунктом 1 Прикінцевих положень КПК України поставлено в пряму залежність від прийняття відповідного закону про кримінальні проступки.

Запровадження інституту кримінальних проступків сприятиме збільшенню кількості закінчених кримінальних проваджень з укладанням угод, оскільки засудження за вчинення кримінального проступку не має такого негативного правового наслідку, як судимість.

Спрощений порядок досудового розслідування у формі дізнання всіх кримінальних правопорушень у формі кримінальних проступків, безумовно, сприятиме зменшенню навантаження на органи досудового слідства.

Запровадження спрощеного порядку розслідування проступків дозволить забезпечити швидке розслідування кримінальних правопорушень, а також

надасть можливість зосередити діяльність слідчих апаратів на розслідуванні тяжких та особливо тяжких злочинів [5].

Кандидат юридичних наук Г. Крайник із співавтором із Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, що займає протилежну позицію, узагальнив із співавтором основні аргументи супротивників інституту кримінальних проступків. Зокрема, вони вважають, що введення КП може негативно вплинути на стан корупції в Україні через прагнення суб'єктами права уникнути вироку за кримінальний проступок шляхом надання неправомірної вигоди. На їх думку, введення нового інституту зумовить незручність у використанні: існуватиме три акти, які регулюватимуть проступки – Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України та закон щодо кримінальних проступків. А це може спричинити зростання чисельності колізій у праві та, як результат, неправомірності притягнення до відповідальності. Співробітники університету також спираються на висновок Головного науково-експертного управління від 12 листопада 2019 р., в якому вважається сумнівною необхідність змін до Кримінального і Кримінального процесуального кодексів України та низки інших законодавчих актів, «оскільки нині в Україні відбувається реформування численних сфер життя суспільства, у найближчому майбутньому можуть ввести нові ініціативи, які зовсім суперечитимуть теперішній ідеї з інститутом КП». Продовжуючи цю думку, адвокат Я. Бондаренко говорить про відсутність ґрунтовної доктринальної основи: фактично питання розмежування категорій «злочин» та «кримінальний проступок» в Україні є малодосліджуваним. За Конституцією України єдине кримінальне правопорушення – злочин. Тому для впровадження інституту кримінального проступку потрібно внести відповідні зміни до Основного Закону, що досить непросто [17].

Мета: правовий аналіз інституту кримінальних проступків, розгляд теоретичних і практичних проблем пов'язаних з цими правовідносинами, дослідження чинного кримінального процесуального законодавства, а також проведення аналізу законодавчих змін до Кримінального кодексу України.

Для досягнення зазначеної мети пропонується вирішення наступних завдань:

1. визначення поняття кримінального проступку, його складових, а також пов'язаних із його вчиненням кримінально-правових наслідків;
2. розкрити специфіку дізнання як форми досудового розслідування;
3. провести правовий аналіз законодавчих змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України;
4. проаналізувати законодавчі акти України, які встановлюють кримінальну відповідальність за кримінальні проступки.

Об'єкт дослідження: закономірності кримінально-правового регулювання суспільних відносин у сфері кримінальних правопорушень.

Предметом дослідження: норми законодавства, що регулюють правовий інститут кримінальних проступків.

Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, порівняльно-правовий аналіз.

Апробація результатів: по дані тематиці опубліковано статтю у друкованому виданні Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні пріоритети розвитку економіки, обліку, фінансів та права в Україні та світі». Відтермінування запровадження інституту кримінальних проступків. А. М. Чорний. 2020 р. С. 65–67.

Структура роботи: робота складається із вступу, трьох розділів, шести підрозділів, висновків та списку використаних джерел (60 найменувань).

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТІЙНИЙ (КАТЕГОРІАЛЬНИЙ) АПАРАТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

1.1 Історія запровадження інституту кримінального проступку

Про необхідність запровадження інституту кримінальних проступків мова йде ще з 2012 року, коли був прийнятий Кримінальний процесуальний кодекс. Уже тоді у кодексі була Глава 25 про особливості досудового розслідування кримінальних проступків. Однак Прикінцеві положення КПК вказували що цей кодекс набирає чинності через шість місяців з дня його опублікування, крім: положень, що стосуються кримінального провадження щодо кримінальних проступків, які вводяться в дію одночасно з набранням чинності законом України про кримінальні проступки. Отже КПК 2012 року запровадив інститут кримінальних проступків, але цей інститут потребував прийняття закону України «про кримінальні проступки» для набрання чинності.

Тоді ж було й подано перший законопроект про кримінальні проступки. Проект Закону про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження інституту кримінальних проступків № 3438 від 17.10.2013

З метою запровадження інституту кримінальних проступків у даному законопроекті пропонувалося внести відповідні зміни до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України (далі – КК та КПК відповідно). Зокрема, пропонується "перевести" окремі злочини невеликої тяжкості у кримінальні проступки, за вчинення яких застосовуватимуться покарання у виді штрафу, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, виправні, громадські роботи, службові обмеження для військовослужбовців, арешт та обмеження волі. При цьому, характерними ознаками кримінального проступку, відповідно до положень законопроекту, визнаються відсутність у винної особи судимості за їх вчинення, а також те, що згідно з КК за готування до кримінального проступку особа не нестиме кримінальної відповідальності. Відповідно до зазначених змін

пропонуються й зміни до КПК щодо: встановлення заборони на об'єднання в одне провадження матеріалів досудових розслідувань стосовно кримінального проступку та злочину; надання права вносити відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань іншим службовим особам (крім слідчого та прокурора); перегляду строків досудового розслідування тощо.

Проект побудований на теоретично вразливих концептуальних засадах, наслідком чого є наявність у ньому багатьох змістовно невдалих та юридично некоректних положень. 17.03.2014 Проект було відкликано та знято з розгляду.

16.04.2014 Верховною Радою Одержано Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації положень Кримінального процесуального кодексу України № 4712 від 16.04.2014

Метою законопроекту, як це зазначено у Пояснювальній записці до нього, є реалізація державної політики із гуманізації кримінальної відповідальності, наслідком якої стане суттєве зменшення кількості судимих осіб і осіб, які позбавлятимуться волі.

Для досягнення вказаної мети у законопроекті пропонується внести зміни до Кримінального кодексу України (далі – КК), Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) та Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК). Основними новелами проекту можна вважати:

1) запровадження у КК поняття "кримінальні правопорушення", яке охоплює усі кримінально-карані діяння, які поділяються на злочини та кримінальні проступки, та які описуються в окремих "книгах" Особливої частини КК. При цьому низка діянь, які наразі визнаються адміністративними правопорушеннями та містяться у КУпАП та Митному кодексі України, "переносяться" до КК та отримують "статус" кримінальних проступків (порушення порядку ведення передвиборної агітації, агітації під час підготовки і проведення референдуму з використанням засобів масової інформації (стаття 212-9 чинного КУпАП), порушення обмежень щодо ведення передвиборної

агітації, агітація в день проведення референдуму (стаття 212-10 чинного КУпАП), порушення митних правил (статті 468 – 485 Митного кодексу України) та ін.). Крім того, до категорії кримінальних проступків "переводяться" й деякі злочини невеликої тяжкості (умисне легке тілесне ушкодження (стаття 125 КК чинного КК), незаконне розголошення лікарської таємниці (стаття 145 чинного КК) та ін.;

2) запровадження двох систем кримінальних покарань – за вчинення злочинів та за вчинення проступків;

3) диференційовану систему розмірів штрафів, які будуть кратні "штрафним ставкам";

4) доповнення КК Додатком 2 "Визначення термінів", в якому містяться 70 термінів, що використовуються у КК тощо.

27.11.2014р. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації положень Кримінального процесуального кодексу України відкликано та знято з розгляду

Наступну спробу запровадити кримінальні проступки ініціювали у 2015 році, це був Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків № 2897 від 19.05.2015р.

Метою проекту Закону зазначено реалізація державної політики із гуманізації кримінальної відповідальності, наслідком якої вже у середньостроковій перспективі стане суттєве зменшення кількості судимих осіб і осіб, які позбавлятимуться волі, поліпшення ресоціалізації засуджених і значне зниження рівня злочинності в Україні.

Особливу частину КК України поділено на дві Книги: Книга 1. Злочини і Книга 2. Кримінальні проступки.

Книга 2. Кримінальні проступки містить усього 189 статей (близько 200 простих складів проступків). При цьому до Книги 2. Кримінальні проступки включено:

близько 100 простих складів проступків, які наразі є адміністративними проступками, передбаченими Кодексом України про адміністративні

правопорушення (далі – КУпАП) і Митним кодексом України, але за своїм характером не є правопорушеннями проти порядку управління (посягають на здоров'я людини, громадський порядок та інші не пов'язані з порядком управління цінності), а виходячи зі ступеня тяжкості мають бути криміналізовані із встановленням за їх вчинення найменш суворих кримінальних покарань.

Близько 100 простих складів проступків, які наразі є злочинами невеликої тяжкості, передбаченими КК України, і, виходячи із невисокого ступеню їхньої тяжкості, можуть бути переведені до категорії кримінальних проступків із встановленням за їх вчинення дещо менш суворих, ніж зараз, або таких самих, як зараз, кримінальних покарань за проступки.

Загалом же із чинної Особливої частини КК вилучається понад 100 статей або частин статей. Це – значна гуманізація закону про кримінальну відповідальність

Згідно цього проекту Кримінальним проступком є передбачене Загальною частиною та Книгою 2 Особливої частини Кримінального Кодексу суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом проступку, за відсутності у цьому діянні ознак злочину.

Проект пропонував після останньої 447 статті Кримінального кодексу, доповнити Кодекс словами «Книга 2. Кримінальні проступки», після чого доповнити його розділами та статтями такого змісту:

Розділ I. Проступки проти здоров'я особи

Розділ II. Проступки проти особистих прав та свобод

Розділ III. Проступки проти народного волевиявлення та встановленого порядку його забезпечення

Розділ IV. Проступки проти власності

Розділ V. Проступки у сфері господарської діяльності

Розділ VI. Проступки проти довкілля

Розділ VII. Проступки проти громадської безпеки і безпеки виробництва

Розділ VIII. Проступки проти безпеки руху

та експлуатації транспорту

Розділ IX. Проступки проти громадського порядку та моральності людини і громадянина

Розділ X. Проступки проти здоров'я населення

Розділ XI. Проступки у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державного і митного кордонів, забезпечення призову і мобілізації

Розділ XII. Проступки проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян

Розділ XIII. Проступки у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем, комп'ютерних мереж та у сфері інформації

Розділ XIV. Корупційні проступки та проступки, що сприяють корупції

Розділ XV. Проступки проти правосуддя

У цих розділах містилися статті з переліком діянь чи бездіянь які мали би стати проступками і відповідно санкції за їх вчинення, так до прикладу:

-Стаття 448. Умисне легке тілесне ушкодження

-Стаття 449. Побої

-Стаття 450. Участь у бійці

-Стаття 455. Залишення місця дорожньо-транспортної пригоди

-Стаття 456. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані

-Стаття 457. Ненадання допомоги хворому медичним працівником

-Стаття 462. Вчинення насильства в сім'ї

-Стаття 485. Дрібні крадіжка, шахрайство, привласнення чи розтрата чужого майна

-Стаття 555. Керування транспортним засобом особою, яка перебуває у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння

- Стаття 563. Дрібне хуліганство

-інші.

Як бачимо, одна частина із цих проступків це перенесені із ККУ злочини повністю або в окремі частині а інша це перенесені із КУпАП адміністративні правопорушення. Аналогічні статті із цих кодексів законопроект пропонував виключити. Також присутні і зовсім нові види правопорушень.

До КК України запропоновано ввести поняття «розрахункова одиниця» і визначити її розмір – 30 гривень. Це потрібно для того, щоби за її допомогою визначати розміри заподіяної кримінальним правопорушенням майнової шкоди, інші розміри, а також штрафи, і нарешті виключити абсолютно штучну і нічим не обґрунтовану прив'язку положень кримінального закону до податкового законодавства. Відповідні зміни пропонуються і до Податкового кодексу України.

Комітет Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності розглянув на своєму засіданні 16 березня 2016 року проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків» за реєстр. № 2897 від 03.06.2015 р. Даний законопроект Верховною Радою України не прийнятий та знятий з розгляду 23.05.2017р.

Заключним та останнім є Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень № 7279-д від 20.04.2018 22.11.2018 Закон прийнято а 19.04.2019 Повернуто з підписом від Президента відтак цей Закон набув чинності з 1 липня 2020 року.

Метою поданого законопроекту, як це зазначено у пояснювальній записці до нього, є визначення на законодавчому рівні поняття кримінального проступку, його складових, пов'язаних із його вчиненням кримінально-правових наслідків, а також посилення відповідальності за керування транспортними засобами в стані алкогольного сп'яніння. Задля цього у проекті пропонується внести низку концептуальних змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), Кримінального кодексу України (далі – КК) та Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК). Всього запропоновано 126 складів кримінальних проступків.

1.2 Поняття кримінального проступку

Визначення кримінального проступку як комплексного правового інституту має важливе теоретичне і практичне значення, оскільки дозволяє виявити його головні особливості та визначити правову сферу застосування. Відмежувати його від злочинів, а також вирішення питання щодо форми законодавчого регулювання відповідальності за кримінальні проступки дозволить знизити офіційно визнаний рівень криміналізації суспільства (покращить ситуацію в Україні з кількістю людей, які мають судимість за злочин, знизить кількість злочинів та засуджених за них).

Згідно ч1 ст.12 ККУ Кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини. ч.1 ст.11 ККУ вказує що кримінальним правопорушенням є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення. Отже кримінальний проступок це одна із форм кримінального правопорушення [2].

Аналіз матеріального права зарубіжних країн Європи свідчить, що кримінальні правопорушення також поділяються на категорії – на злочини і проступки.

Однією з найбільших колізій у кримінальному законодавстві України є поняття «кримінальні правопорушення», яке за Кримінальним процесуальним кодексом України об'єднує злочини та кримінальні проступки, відсутні в Кримінальному кодексі України. Загалом поняття «кримінального проступку» разом зі «злочином» можна вважати складовими елементами «кримінального правопорушення», яке належить до понятійного апарату міжнародного права й широко використовується в практиці Європейського Суду з прав людини (далі – ЄСПЛ). У своїх рішеннях ЄСПЛ зазначив, що, незважаючи на характер діяння, будь-яке правопорушення, за вчинення якого передбачається арешт або тривале позбавлення волі, є кримінальним [16].

Законодавче визначення кримінального проступку було встановлено 01.07.2020 року відповідно до ч.2 ст.12 КК України **Кримінальним**

проступком є передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі [2].

Кримінальні проступки встановлюються лише у Кримінальному Кодексі України що дає змогу встановити їх вичерпний перелік.

Додатковим аргументом також може слугувати і те, що в переважній більшості європейських держав (ФРН, Франція, Литва, Латвія) різновиди кримінально караних діянь розміщуються в єдиному кодифікованому акті – Кримінальному кодексі.

Реалізація інституту кримінальних проступків не вимагає видання КК України у новій редакції, достатньо внести до нього необхідні зміни та доповнення, при цьому положення його Загальної частини будуть застосовуватися до кримінальних проступків.

Згідно податкового кодексу України якщо норми інших законів містять посилення на неоподатковуваний мінімум доходів громадян, то для цілей їх застосування використовується сума в розмірі 17 гривень, крім норм адміністративного та кримінального законодавства в частині кваліфікації адміністративних або кримінальних правопорушень, для яких сума неоподатковуваного мінімуму встановлюється на рівні податкової соціальної пільги, визначеної підпунктом 169.1.1 пункту 169.1 статті 169 розділу IV цього Кодексу для відповідного року. Стаття 169 Податкового кодексу України визначає перерахунок податку та податкові соціальні пільги Перелік податкових соціальних пільг. З урахуванням норм абзацу першого підпункту 169.4.1 пункту 169.4 цієї статті платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподатковуваного доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги: 169.1.1. у розмірі, що дорівнює 50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року, - для будь-якого платника податку.

Отже для встановлення чи є певна дія чи бездіяльність кримінальним проступком пряме значення має встановлений вид покарання за нього тобто санкція. Визначними умовами кваліфікації є:

-По-перше основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

Варто зазначити що зміна законодавчо встановленого неоподаткованого мінімуму доходів громадян призведе до перекваліфікації кримінальних правопорушень, його збільшення призведе до того що деякі злочини стануть проступками а зменшення до того що проступки стануть злочинами.

-По-друге покарання, не пов'язане з позбавленням волі;

До покарання, не пов'язане з позбавленням волі відповідно до ст. 51 КК належать:

- 1) штраф;
- 2) позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу;
- 3) позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю;
- 4) громадські роботи;
- 5) виправні роботи;
- 6) службові обмеження для військовослужбовців;
- 7) конфіскація майна;
- 8) арешт;
- 9) обмеження волі;
- 10) тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців

Враховуючи дане імперативне визначення кримінального проступку наразі можна кваліфікувати 126 складів кримінальних проступків.

Оскільки було п'ять спроб запровадження інституту кримінальних проступків у законопроектах які були відхилені також є визначення кримінального проступку так наприклад, згідно проекту закону №10126 від 28.02.2012 кримінальним проступком визнається діяння, за яке передбачене

покарання у виді громадських робіт, або інше, більш м'яке покарання за винятком основного покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Дане визначення має істотний недолік адже не вказано яким чином встановлювати градацію м'якості покарання, до прикладу чи віднесено конфіскація майна до м'яких покарань у законопроекті відповіді на це питання немає.

Законопроект №1202 від 08.01.2013 передбачав: кримінальним проступком є суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального проступку. Перелік діянь зазначено в створеному цим законопроектом Кодексі, а саме в Книзі 2 (Про кримінальні проступки) Особливої частини. Даний законопроект містив чітко і лаконічне визначення кримінального проступку а перелік самих кримінальних проступків було запропоновано створити окремо від злочинів. Проект пропонував після останньої 447 статті Кримінального кодексу, доповнити Кодекс словами «Книга 2. Кримінальні проступки». Це доволі чітко та впорядковано дозволило би відмежувати злочини та кримінальні проступки, але дані проступки були в більшій свої частині запозичені із кодексу про адміністративні правопорушення де відповідні норми були виключені. Адміністративні правопорушення які раніше були віднесені до компетенції патрульної поліції та інших органів мали би стати кримінальним проступком До прикладу проїзд на забороняючий сигнал світлофора та інші порушення ПДР такі зміни ще більше би навантажили органи дізнання.

У Пояснювальні записці до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження інституту кримінальних проступків» вказано що недоцільним є об'єднання кримінальних проступків в окремому Кодексі або Законі про кримінальні проступки, оскільки його загальні положення майже повністю будуть дублювати положення Загальної частини Кримінального кодексу України. Зокрема, це стосується суб'єктів протиправних діянь, форм вини, співучасті, повторності та сукупності, обставин, які виключають суспільну

небезпеку і протиправність, звільнення від покарання тощо. Такий стан правового регулювання не відповідатиме принципу уніфікації кримінального законодавства та мінімізації нормативного матеріалу. Поряд з цим, ускладниться також і правозастосовна практика, особливо це стосується розмежування різних видів караних діянь.

Слід зазначити що чинний Кримінальний Кодекс України не відмежовує злочини та кримінальні проступки різними розділами чи книгами. Вони об'єднані як кримінальні правопорушення. Кримінальні проступки та злочини можуть бути в одній і ті самій статті проте в різних частинах. Так до прикладу стаття 126 ККУ Побої і мордування перша її частина є кримінальним проступком друга частина уже є злочином оскільки є санкція у вигляді позбавлення волі.

У проекті закону №3438 від 17.10.2013 зазначено, що кримінальним проступком має бути визнано діяння, за яке передбачене покарання у виді арешту на строк не більше шести місяців, обмеження волі на строк до двох років або інше, більш м'яке покарання за винятком основного покарання у виді штрафу в розмірі понад тисячу неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Ще одна альтернатива кримінального проступку у даному законопроекті значно обмежила коло тих діянь та без діянь які віднесенні до кримінальних проступків. Перше це встановлення обмеження щодо такого покарання як обмеження волі на строк до двох років а друге це встановлення штрафу в розмірі понад тисячу неоподаткованих мінімумів доходів громадян тобто це є нижня межа притягнення до відповідальності що є абсолютно невиправданою.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Отже КПК 2012 року запровадив інститут кримінальних проступків, але цей інститут потребував прийняття закону України «про кримінальні проступки» для набрання чинності.

У розділі описані усі чисельні спроби прийняття законопроекту про кримінальні проступки які мали різні зміст та бачення про саму суть інституту кримінального проступку та його місце у кримінальному праві, із плином восьми років з після прийняття нового процесуального законодавства лише 01.07.2020р. Поняття кримінального проступку було введено в чинне кримінальне законодавство України

Щодо дефініції поняття Кримінального проступку згідно ч1 ст.12 ККУ Кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини. ч.1 ст.11 ККУ вказує що кримінальним правопорушенням є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення [2]. Отже кримінальний проступок це одна із форм кримінального правопорушення

Запровадження даних замін є по своїй суті зміною кваліфікації кримінальних правопорушень, де діяння яке передбачає покарання менш сурове ніж позбавлення волі та штраф до трьох тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян, називається кримінальним правопорушенням. А злочини середньої тяжкості перейменовані на нетяжкі.

Закон № 2617- VIII закріпив категорію кримінального проступку, проте не встановив дієвих механізмів спрощеного провадження, що не створило гарантій забезпечення прав людини при притягненні до кримінальної відповідальності за скоєння діянь, які кваліфікуються як кримінальні проступки.

Слід зазначити що відсутність термінології кримінального проступку у відповідних положень Конституції України, гальмує запровадження інституту кримінального проступку у повному обсязі.

РОЗДІЛ 2.

НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ

2.1 Зміни до Кримінального кодексу

Згідно Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків» введено такі зміни

У Кримінальному Кодексі України таку категорію, як «злочин», пропонується звести до одного з видів кримінального правопорушення, виділивши поряд зі злочинами таку категорію, як «кримінальний проступок».

Запровадження поняття «кримінальних правопорушень» і пов'язаного з цим поділу суспільно небезпечних діянь на злочини та кримінальні проступки є досить трудомістким процесом, для якого, на наш погляд, недостатньо формального перейменування поняття «злочин» на «кримінальне правопорушення» та встановлення за них покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян або іншого покарання, не пов'язаного з позбавленням волі. Більше того, заміна терміну «злочин» на термін «кримінальне правопорушення» у низці статей Загальної частини КК створить колізії між окремими положеннями цього Кодексу. Так, наприклад, особи, засуджені за вчинення кримінального проступку, після відбуття покарання визнаються такими, що не мають судимості (пункт 2-1 частини першої статті 89 КК у редакції проекту). Водночас, такими, що не мають судимості, визнаються «особи, засуджені до обмеження волі, якщо вони протягом двох років з дня відбуття покарання (основного та додаткового) не вчинять нового кримінального правопорушення» (пункт 6 частини першої статті 89 КК у редакції проекту). Враховуючи те, що за вчинення кримінального проступку може бути призначено покарання у виді обмеження волі, пункт 2-1 та пункт 6 частини першої статті 89 КК (у редакції проекту) утворюють часткову колізію між собою [6].

Крім того, звертаємо увагу, що розділ I «Злочини проти основ національної безпеки України» Особливої частини КК містить лише діяння, які відносяться до категорії злочинів. Враховуючи це, заміна поняття «злочин»

поняттям «кримінальні правопорушення» у назві даного розділу не має необхідності. Туму даний розділ зберігає за собою свою попередню назву.

Загалом, на наш погляд, необхідності у введенні до кримінального законодавства України категорії «кримінальний проступок» немає. Виходячи з положень законопроекту та Пояснювальної записки до нього кримінальні проступки є злочинами невеликої тяжкості (у розумінні частини другої чинної статті 12 КК). До того ж чіткого розмежування кримінальних проступків та злочинів у Загальній частині КК (у редакції проекту) не проведено. Так, відповідно до частини першої статті 11 КК (у редакції проекту) «кримінальним правопорушенням є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення». «Кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини» (частина перша статті 12 КК у редакції проекту). Виходячи з положень частини першої статті 11 та статті 12 КК (у редакції проекту) злочин і кримінальний проступок мають ідентичні ознаки та відрізняються лише видом та розміром покарань, які можуть бути за них призначені. Це означає, що поділ кримінальних правопорушень на кримінальні проступки та злочини носить штучний характер [6].

Запровадження даних заміन є по своїй суті зміною кваліфікації кримінальних правопорушень, де діяння яке передбачає покарання менш сурове ніж позбавлення волі та штраф до трьох тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян, називається кримінальним правопорушенням. А злочини середньої тяжкості перейменовані на нетяжкі.

На нашу думку, найбільш простим і правильним шляхом для реального запровадження розслідування у формі дізнання та узгодження між собою термінології КК та КПК є встановлення у статті 215 КПК правила, за яким розслідування у формі дізнання здійснюється не щодо кримінальних проступків (як це передбачено чинною нормою), а щодо злочинів невеликої тяжкості. Після цього необхідність внесення величезної кількості змін до КК, передбачених у проекті, відпаде. При цьому терміни «кримінальне

правопорушення» та «кримінальний проступок» у тексті КПК слід замінити на «злочини» та «злочини невеликої тяжкості» відповідно [6].

Кримінальний проступок та злочин невеликої тяжкості мають різні ступені покарання оскільки останні передбачають покарання у вигляді позбавлення волі до двох років в той час як кримінальний проступок включає в себе покарання менш сурові ніж позбавлення волі.

Аналіз статей Особливої частини КК (у чинній редакції) дозволяє зробити висновок, що не всі злочини невеликої тяжкості можуть бути ефективно розслідувані в рамках такої форми досудового розслідування, як дізнання. [6].

Слід зазначити що зміна санкції за те чи інше кримінальне правопорушення потягне за собою зміну кваліфікації. Так до прикладу із нетяжких злочинів у розряд кримінальних правопорушень і навпаки.

Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України звертає увагу на те, що в статті 12 КК (у редакції до 2020р.) класифікація злочинів здійснюється на підставі такого критерію, як ступінь їх тяжкості. Класифікувати кримінальні правопорушення, передбачені статтею 12 КК (у редакції проекту), також пропонується залежно від ступеня їх тяжкості, оскільки в частині сьомій статті 12 КК (у редакції проекту) зазначено, що «ступінь тяжкості кримінального правопорушення, за вчинення якого передбачене одночасно основне покарання у виді штрафу та позбавлення волі, визначається, виходячи зі строку покарання у виді позбавлення волі, передбаченого за відповідний злочин». В юридичній літературі зазначено, що в основу класифікації злочинів, передбаченої статтею 12 КК (у редакції до 2020р.), покладено матеріальний критерій, який відображає внутрішню соціальну сутність злочинів – ступінь їх небезпечності для суспільних відносин, охоронюваних кримінальним законом. При цьому характер і ступінь суспільної небезпечності, що відображають ступінь тяжкості злочину, виражаються в сукупності його об'єктивних і суб'єктивних ознак: важливості об'єкта, характері діяння, способах його вчинення, тяжкості наслідків, формі і видах вини, мотивах і меті тощо. Поряд із матеріальним критерієм класифікації у

статті 12 КК передбачено і її формальний критерій – певний вид і розмір покарання, типовий, такий, що найповніше відображає тяжкість конкретної групи (категорії) злочинів. Наявність у законі не тільки матеріального, а й формального критеріїв пояснюється тим, що саме покарання, передбачене у санкції конкретної статті КК, є тією мірою, яка найбільш повно виражає ступінь суспільної небезпечності злочинів, дає змогу розмежувати їх за тяжкістю і визначити їх різні правові наслідки. Це ж дозволяє законодавцю об'єднати в одну категорію близькі за ступенем суспільної небезпечності злочини і визначити типову санкцію – вид і розмір покарання, що є показником для певної групи злочинів, які належать до однієї категорії [6].

З вищезазначеного випливає, що класифікація злочинів або кримінальних правопорушень на певні види здійснюється і повинна здійснюватися надалі залежно від ступеня їх тяжкості, а не залежно від форми, в якій передбачається проводити досудове розслідування певних злочинів або «кримінальних правопорушень».

На нашу думку, ряд кримінальних проступків (наприклад, передбачених частиною першою статті 150-1 «Експлуатація дітей», частиною першою статті 252 «Умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду», частиною першою статті 309 «Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту», частиною першою статті 311 «Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів», статтею 343 «Втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, працівника державної виконавчої служби, приватного виконавця» КК у редакції проекту) також не можуть бути ефективно розслідувані в такій формі досудового розслідування, як дізнання. Для розкриття і розслідування цих злочинів необхідно проведення «повноцінного» досудового слідства [6].

У законопроекті пропонується доповнити КК статтею 286-1, в частині першій якої передбачається кримінальна відповідальність за «керування транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, а також передача керування транспортним засобом особі, яка перебуває в стані такого сп'яніння чи під впливом таких лікарських препаратів». Головне юридичне управління поділяє міркування, висловлені у висновку Головного науково-експертного управління щодо цієї статті.

Разом з тим щодо застосування у статті 286¹ Кримінального кодексу України словосполучення «медичного освідування» слід зазначити, що в інших статтях Кодексу вживається поняття «медичного огляду». Відтак, така неузгодженість породжуватиме правову невизначеність.

На думку Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України, бажаючи уникнути кримінальної відповідальності за статтею 286-1 КК (у редакції проекту), винні особи взагалі можуть частіше вдаватися до втечі від працівників поліції, які намагались їх зупинити, і в результаті таких дій частіше створюватимуть аварійні ситуації на дорогах.

По-друге, доповнення КК статтею 286-1, з одного боку, суттєво підвищить корупційні ризики під час виявлення фактів пияцтва за кермом, оскільки винні особи будуть готові надати неправомірну вигоду в значному розмірі, щоб уникнути кримінальної відповідальності, а, з іншого боку, створить умови для зловживання працівниками поліції своїми повноваженнями під час виявлення цих фактів.

По-третє, Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України вкотре наголошує, що ефективність протидії певним правопорушенням, в тому числі и тим, які пропонується передбачити в статті 286-1 КК, залежить не тільки від суворості покарання, але й від невідворотності відповідальності за його вчинення.

Змінами до Кримінального кодексу України впроваджуються такі юридичні категорії, як «кримінальні правопорушення», «кримінальний

проступок”. Однак у тексті Конституції України (частина третя статті 29; частина третя статті 30; стаття 31; частина третя статті 34; частина друга статті 39; частини перша, друга статті 60; частини перша, друга статті 62; частина третя статті 76; пункт 22 частини першої статті 92, частини перша та шоста статті 111, пункт 5 частини другої статті 126) вжито термін “злочин”.

Згідно з частиною третьою статті 29 Конституції України у разі нагальної необхідності запобігти злочинові чи його перепинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою. В даному випадку йдеться про очевидні злочини, де підозрювана особа відома. З огляду на зазначений припис Конституції України такий тимчасовий запобіжний захід не може бути застосований у разі вчинення особою кримінального проступку. Це саме стосується і інших положень Конституції України, де йдеться про злочин.

Зокрема, з огляду на зміст частини другої статті 62 Конституції України, особа, яка вчинить кримінальний проступок повинна буде доводити свою невинуватість. У такий спосіб буде знівельовано існуючі конституційні гарантії, спрямовані на захист прав осіб у контексті вчиненого злочину.

Крім того, за такого законодавчого підходу надається індульгенція на вчинення кримінальних проступків Президенту України, народним депутатам України, суддям, суддям Конституційного суду України, оскільки для цих категорій посад відповідні негативні наслідки, що передбачені Конституцією України, виникають у разі вчинення особами, які перебувають на цих посадах, злочину.

Відтак, враховуючи зазначене, та з огляду на вимоги статті 8 Конституції України подібне законодавче удосконалення положень Кримінального кодексу України, на нашу думку, мало б відбуватися на основі нової кримінально-правової доктрини та після внесення змін до основного Закону.

Отже, доповнення Кримінального кодексу України такими новими, раніше не передбаченими в ньому діяннями, як кримінальні проступки, не узгоджується з приписами Конституції України, незважаючи на те, що

відповідно до частини першої статті 3 Кримінального кодексу України законодавство України про кримінальну відповідальність становить Кримінальний кодекс України, який ґрунтується на Конституції України.

Відтак, незважаючи на “аксіоматичне” положення про те, що кримінальний закон має ґрунтуватися на Конституції України, його нові положення не узгоджуватимуться з низкою конституційних норм.

Необхідно також зазначити, що зміст приписів, закріплених у Конституції України, розширено у тексті чинного Кримінального процесуального кодексу. Так, презумпція невинуватості за Основним Законом поширюється лише на злочини, тоді як положення статті 17 Кримінального процесуального кодексу України відповідно до її змісту поширюється на кримінальні правопорушення, тобто і на злочини, і на проступки. Однак таке “розширення”, на нашу думку, допустиме лише у частині визначення обсягу прав і свобод людини і громадянина, оскільки їх перелік, закріплений у Конституції України, не є вичерпним. Водночас, звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод людини і громадянина при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів прямо заборонено частиною третьою статті 22 Конституції України. Відтак, обмеження цих прав, що згідно зі статтями 29, 30, 31, 34, 39 Конституції України можливе лише у зв’язку із вчиненням злочину, є неможливим у разі вчинення особою кримінального проступку.

Крім того, згідно з приписами пункту 22 частини першої статті 92 Конституції України передбачено поділ правопорушень на види, відповідно до якого виокремлюють злочини, адміністративні та дисциплінарні правопорушення та зазначено, що виключно законами України визначаються діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них. Відтак, якщо наведений перелік правопорушень не буде включати і кримінальні проступки, то за існуючого конституційно-правового регулювання можна припустити, що і відповідальність за їх вчинення може бути передбачена, наприклад, Указом

Президента України або іншими підзаконними нормативно-правовими актами. Відтак, зазначене конституційне положення потребує корегування.

У частині першій статті 185 Кримінального кодексу України запропоновано слова “або позбавлення волі на строк до трьох років” замінити словами “або обмеженням волі на строк до п’яти років”, то фактично кримінальним проступком стає умисний злочин середньої тяжкості. У даному випадку законодавець дещо штучно застосовує кримінально-процесуальний критерій. Деякі злочини середньої тяжкості в законопроекті пропонується віднести до кримінальних проступків очевидно тому, що для їх ефективного розслідування достатньо проведення дізнання. Проте, на наш погляд, класифікація злочинів або кримінальних правопорушень на певні види повинна здійснюватися надалі залежно від ступеня їх тяжкості, а не залежно від форми, в якій передбачається проводити досудове розслідування певних кримінальних правопорушень.

Відповідно до частини першої статті 32 Кримінального кодексу України повторністю кримінальних правопорушень визнається вчинення двох або більше кримінальних правопорушень, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини цього Кодексу. З урахуванням змін до частини третьої цієї ж статті «вчинення двох або більше кримінальних правопорушень, передбачених різними статтями цього Кодексу, визнається повторним лише у випадках, передбачених в Особливій частині цього Кодексу». За такого законодавчого підходу незрозуміло чи буде вчинення злочину і проступку або проступку і злочину створювати повторність кримінальних правопорушень. На нашу думку, повторність проступку та повторність злочину повинні мати самостійне значення. Рецидив може бути лише при вчиненні повторного умисного злочину після засудження за перший умисний злочин, якщо судимість за нього не була знята або погашена. Проте оскільки наразі в одній статті Кримінального кодексу України пропонується встановити відповідальність лише за злочин, а в другій лише за проступки, а в іншій і за проступки і за злочини, а системний аналіз використання

кваліфікуючої ознаки «повторно» в статтях Особливої частини Кодексу при цьому не зроблено, то це може породжувати правову невизначеність та складнощі при застосуванні відповідних положень на практиці.

Проведений аналіз новел до КК України дозволяє констатувати їх несистемний характер, наявність окремих необґрунтованих положень, які потрібно якомога швидше виправляти, а також порушень основоположних правових принципів. З урахуванням того, що з моменту прийняття Закону № 2617-VIII і до набрання ним чинності пройшло понад півтора року, видається не зрозумілим підхід законодавця до внесення змін [19].

2.2 Зміни до Кримінального процесуального кодексу

Згідно Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків» введено такі зміни

Стаття 3 КПК визначає терміни, що їх вжито в цьому Кодексі. Пункт 4 частини першої названої статті КПК містить значення терміну «дівання», пункт 5 – терміну «досудове розслідування». Враховуючи логіку змісту статті, визначення терміну «керівник органу дівання» повинно передувати визначенню терміну «керівник органу досудового розслідування». Тобто, визначення поняття «керівник органу дівання» має даватися не у пункті 8-1 частини першої статті 3 КПК (як це пропонується у законопроекті), а у пункті 7-1 вказаної норми [6].

КПК доповнено новою статтею 40-1 «Дівнавач» ч.1 Дівнавач при здійсненні дівання наділяється повноваженнями слідчого. Дівнавач несе відповідальність за законність та своєчасність здійснення дівання. Повноваження слідчого визначені в частині другій статті 40 КПК. Якщо зазначено, що дівнавач має такі самі повноваження, необхідність їх дублювання в частині другій статті 40-1 КПК (в редакції проекту) відсутня. Водночас, частину першу названої статті необхідно доповнити винятками із цього правила. Адже дівнавач апріорі не може бути наділений усім обсягом повноважень, якими наділений слідчий [6].

Відповідно до пункту 2 частини другої статті 40-1 КПК (в редакції проекту) дізнавач уповноважений проводити негласні слідчі (розшукові) дії. Це положення суперечить частині другій статті 246 КПК, яка передбачає, що негласні слідчі (розшукові) дії проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів, а відтак не можуть бути застосовані при досудовому розслідуванні кримінальних проступків.

У пункті 4 частини другої статті 40-1 КПК (в редакції проекту) зазначено, що дізнавач уповноважений звертатися за погодженням з прокурором до слідчого судді з клопотанням про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій. З наведеного формулювання вбачається, що дізнавач самостійно звертається до слідчого судді з клопотанням після того, як погодив це з прокурором [6].

Дана норма є дублюванням пункту 5 частини другої статті 40 КПК яка встановлює повноваження слідчого звертатися за погодженням із прокурором до слідчого судді з клопотаннями про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій.

У чинній редакції частини першої статті 154 КПК визначено, що відсторонення від посади може бути здійснено щодо особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину середньої тяжкості, тяжкого чи особливо тяжкого злочину, і незалежно від тяжкості злочину – щодо особи, яка є службовою особою правоохоронного органу. У проекті пропонується змінити редакцію цієї норми, вказавши, що відсторонення від посади може бути здійснено щодо особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину. Тобто, за умови вчинення особою будь-якого злочину незалежно від ступеня тяжкості її можна буде відсторонити від посади. Однак виникає сумнів щодо обґрунтованості такого підходу. Адже незрозумілою є мета відсторонення від посади у разі вчинення, наприклад, порушення законодавства про захист рослин (стаття 247 Кримінального кодексу України) чи незаконного полювання (стаття 248 Кримінального кодексу України) тощо [6].

Головне юридичне управління не врахувало що стаття 247 чи ч.1 ст. 248 Кримінального кодексу України, які наводяться у приклад не є злочинами дані кримінальні правопорушення є кримінальними проступками. Попередня редакція ст. 154 КПК по суті дає перелік усіх ступенів тяжкості злочинів а також незалежно від тяжкості злочину включає осіб, які є службовою особою правоохоронного органу. Зміна у даній нормі переліку тяжкості злочинів на слово «злочин» по суті не розширює перелік кримінальних правопорушень за які застосовується відсторонення від посади, а навіть навпаки обмежує оскільки виключає відсторонення від посади особи, яка є службовою особою правоохоронного органу яка відсторонялася від посади незалежно від ступеня злочину.

Частина перша статті 169 КПК доповнюється пунктом 5, в якому встановлюється, що тимчасово вилучене майно повертається особі, у якої воно було вилучено, за вироком суду в кримінальному провадженні щодо кримінального проступку. Зазначена норма є зайвою, адже вказане питання вже врегульоване нормами чинного КПК. Так, в пункті 4 частини першої статті 169 КПК передбачено, що тимчасово вилучене майно повертається особі у разі скасування арешту. Згідно зі статтею 174 КПК арешт майна може бути скасований слідчим суддею під час досудового розслідування чи судом під час судового провадження. При цьому суд обов'язково вирішує це питання одночасно з ухваленням судового рішення, яким закінчується судовий розгляд (див. частину четверту статті 174 КПК) [6].

В пункті 4 частини першої статті 169 КПК передбачено, що тимчасово вилучене майно повертається особі у разі скасування арешту. Проте згідно зі статтею 174 КПК мова йде про арешт майна ст.131 КПК вказує що арешт майна є одним із видом забезпечення кримінального провадження також згідно ст. 51 ККУ арешт є видом покарання а згідно із ст. 176 КПК домашній арешт є запобіжним заходом. Отже формулювання «скасування арешту» створює колізію адже існує три різних поняття «арешт» як санкція «домашній арешт» як

запобіжний захід та «арешт майна» як захід забезпечення. У пункті 4 частини першої статті 169 КПК слід було уточнити про який «арешт» йде мова.

Змінами до частини третьої статті 214 КПК пропонується встановити, що у невідкладних випадках до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань може бути проведений огляд місця події (відомості вносяться невідкладно після завершення огляду). Для з'ясування обставин вчинення кримінального проступку до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань може бути:

1) відібрано пояснення;

2) проведено медичне освідування;

3) отримано висновок спеціаліста і знято показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису у провадженнях щодо вчинення кримінальних проступків проти безпеки руху та експлуатації транспорту;

4) вилучено знаряддя і засоби вчинення кримінального проступку, речей і документів, що є безпосереднім предметом кримінального проступку, або які виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей [6].

На наш погляд, запропоновані в цій частині зміни встановлюють нерівні можливості при здійсненні досудового розслідування кримінальних проступків та злочинів і створюють передумови для можливих зловживань. Адже стосовно злочинів залишаються чинними вимоги частини третьої статті 214 КПК про те, що «здійснення досудового розслідування до внесення відомостей до реєстру або без такого внесення не допускається і тягне за собою відповідальність, встановлену законом. Огляд місця події у невідкладних випадках може бути проведений до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, що здійснюється негайно після завершення огляду» [6].

Постає питання попередньої кваліфікації кримінального правопорушення адже для з'ясування обставин вчинення кримінального проступку допускається до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, ряд дій які заборонено проводити для з'ясування обставин вчинення злочину. Проте яким

чином попередньо встановити чи був вчинений кримінальний проступок чи злочин. Адже якщо в подальшому буде встановлено що дане кримінальне правопорушення є злочином а не кримінальним проступком як вважалось раніше то дії проведені у відповідності до п.1 п.2 п.3 ч.3 ст.214 КПК стануть незаконними.

Суттєво скорочуються строки досудового розслідування. Так, відповідно до абзацу третього частини першої статті 219 КПК (в редакції проекту) досудове розслідування повинно бути закінчено:

1) протягом сімдесяти двох годин з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку або затримання особи в порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298-2 цього Кодексу;

2) протягом двадцяти діб з дня повідомлення особі про підозру в учиненні кримінального проступку у випадках:

- а) коли підозрюваний не визнає вину;
- б) необхідності проведення додаткових слідчих (розшукових) дій;
- в) учинення кримінального проступку неповнолітнім;

3) протягом одного місяця з дня повідомлення особі про підозру в учиненні кримінального проступку у разі заявлення особою клопотання про проведення експертизи у випадку, передбаченому частиною другою статті 298-4 цього Кодексу;

4) протягом двох місяців з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину. Продовження строку досудового розслідування кримінальних проступків не допускається (частина друга статті 219 КПК в редакції проекту). При цьому прокурор зобов'язаний не пізніше трьох днів після отримання повідомлення про підозру особі разом з матеріалами дізнання, а у випадку затримання особи в порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298-2 цього Кодексу, – протягом двадцяти чотирьох годин здійснити одну із зазначених дій:

1) прийняти рішення про закриття кримінального провадження, а у випадку затримання особи в порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298-2 цього Кодексу, – негайно звільнити затриману особу;

2) повернути кримінальне провадження дізнавачу із письмовими вказівками про проведення процесуальних дій з одночасним продовженням терміну дізнання до одного місяця та звільнити затриману особу (у випадку затримання особи в порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298-2 цього Кодексу);

3) звернутися до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру або звільнення від кримінальної відповідальності;

4) при встановленні ознак злочину направити кримінальне провадження для проведення досудового слідства (див. частину другу статті 301 КПК в редакції проекту) [6].

Згідно з частиною другою статті 214 КПК досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Закінчується досудове розслідування затвердженням прокурором обвинувального акта та направленням обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру або клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності до суду. Відповідно до положень проекту, якщо йдеться про досудове розслідування кримінальних проступків, то на весь цей процес відводиться 72 години. При цьому з наведеного є незрозумілим, який час відводиться на роботу дізнавача з тим, щоб прокурор мав 3 дні для вчинення дій, передбачених частиною другою статті 301 КПК (в редакції проекту) [6].

Стаття 219 КПК містить строки досудового розслідування кримінальних проступків проте строк досудового розслідування з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань до дня повідомлення особі про підозру у кримінальному провадженні щодо кримінального проступку невказаний. п.1 ч.1 та п.2 ч.2 ст.

291 КПК містили вказівку на даний строк проте були вилучені.

Досудове розслідування кримінальних проступків містить такі строки загальний протягом сімдесяти двох годин з дня повідомлення особі про підозру. Протягом двадцяти діб застосовується у разі повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку у випадках, якщо підозрюваний не визнає вину або необхідності проведення додаткових слідчих (розшукових) дій, або вчинення кримінального проступку неповнолітнім. Протягом одного місяця у разі повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку, якщо особою заявлено клопотання про проведення експертизи у випадку, передбаченому частиною другою статті 298-4 КПК.

З наведеного неможливо зрозуміти, підлягають чи не підлягають запобіжні заходи, визначені в статті 176 КПК, застосуванню під час досудового розслідування кримінальних проступків. Разом з тим, системний аналіз статей 182, 197, 299 КПК (в редакції проекту) дозволяє дійти висновку, що інші запобіжні заходи, крім тимчасового затримання особи, під час досудового розслідування кримінальних проступків не застосовуються. З таким підходом навряд чи можна погодитися. Якщо досудове розслідування повинно бути закінчено протягом сімдесяти двох годин з моменту повідомлення особі про підозру в учиненні кримінального проступку або затримання особи в порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298-2 цього Кодексу (див. пункт 1 абзацу третього частини першої статті 219 КПК в редакції проекту), то в цьому випадку можна погодитися з відсутністю необхідності у застосуванні запобіжного заходу. Але якщо досудове розслідування триватиме до одного місяця (див. пункт 1-2 абзацу третього частини першої статті 219 КПК в редакції проекту), то протягом цього часу при досудовому розслідуванні кримінальних проступків може виникнути необхідність у застосуванні обмеження свободи пересування та вільного вибору місця перебування. А відтак виникає необхідність застосування принаймні тих норм КПК, які дозволяють застосувати такі запобіжні заходи, як особисте зобов'язання та особиста порука [6].

Слід зазначити що згідно ст. 313 КПК затримання особи не є запобіжним заходом а є заходом забезпечення тому в новій редакції ст. 299 КПК допущено помилку. Запобіжні заходи застосовуються як під час досудового розслідування так і під час судового провадження тому дія ст. 299 КПК не поширюється на запобіжні заходи під час судового провадження.

У законопроекті пропонується передбачити, що уповноважена службова особа у разі наявності достатніх підстав вважати, що особою вчинено порушення, за яке відповідно до цього Кодексу може бути застосовано покарання у вигляді позбавлення права керування транспортними засобами, тимчасово вилучає посвідчення водія до набрання вироком законної сили, але не більше ніж на три місяці з моменту такого вилучення, і видає тимчасовий дозвіл на право керування транспортними засобами (частина третя статті 298-3 КПК в редакції проекту). Перш за все, виникає запитання щодо доцільності таких дій, оскільки особа, яка вчинила порушення, не позбавляється можливості увесь час до набрання обвинувальним вироком законної сили керувати транспортним засобом. Крім того, загальні положення тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом та тимчасового вилучення документів, які посвідчують користування спеціальним правом, вже визначені в статті 148 КПК. При цьому підстави для тимчасового вилучення документів є зовсім іншими. Наприклад, за чинним КПК не є підставою для тимчасового вилучення документів припущення щодо виду покарання, яке може бути застосоване до особи, яка вчинила правопорушення. Натомість встановлено, що у випадку тимчасового вилучення документів, які посвідчують користування спеціальним правом, прокурор, слідчий за погодженням з прокурором зобов'язаний звернутися до слідчого судді із клопотанням про тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом не пізніше двох днів з моменту тимчасового вилучення. Пропуск зазначеного строку тягне за собою необхідність повернення тимчасово вилучених документів [6].

Запропонована ж у проекті норма дозволяє тимчасове вилучення уповноваженою службовою особою посвідчення водія до набрання вироком

законної сили, але не більше ніж на три місяці з моменту такого вилучення. Це є безпідставним позбавленням особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального проступку, можливості користуватися спеціальним правом.

Згідно ч.1 ст. 298-2 КПК Уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні кримінального проступку лише за умови, що ця особа:

- 1) відмовляється виконувати законну вимогу уповноваженої службової особи щодо припинення кримінального проступку або чинить опір;
- 2) намагається залишити місце вчинення кримінального проступку;
- 3) під час безпосереднього переслідування після вчинення кримінального проступку не виконує законних вимог уповноваженої службової особи;
- 4) перебуває у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння та може завдати шкоди собі або оточуючим.

Згідно ч.2 ст. 298-2 КПК Затримання особи, яка вчинила кримінальний проступок, здійснюється не більш як на три години з моменту фактичного затримання.

Згідно ч.4 ст. 298-2 КПК Особу може бути затримано:

- 1) до сімдесяти двох годин - за умов, передбачених пунктами 1-3 частини першої цієї статті, та з дотриманням вимог статті 211 цього Кодексу;
- 2) до двадцяти чотирьох годин - за умови, передбаченої пунктом 4 частини першої цієї статті.

Частина перша статті 298-2 КПК також вказує що Затримання уповноваженою службовою особою особи, яка вчинила кримінальний проступок без ухвали слідчого судді, можливе у випадках, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 208 цього Кодексу яка стосується виключно вчинення чи замаху на вчинення злочину. Дана колізія по суті унеможлиблює затримання особи яка вчинила кримінальний проступок без ухвали слідчого судді

Вроховуючи дане зауваження чинна редакція КПК вказує що вручення письмового повідомлення про підозру у вчиненні кримінального проступку складається дізнавачем за погодженням з прокурором.

Вроховуючи дане зауваження чинна редакція КПК вказує що особа інформується про результати медичного освідування та висновку спеціаліста за їх наявності.

Звертаємо увагу, що назва статті 298-5 КПК (в редакції проекту) «Порядок продовження строків дізнання» не повною мірою відповідає її змісту. Адже в статті йдеться як про продовження, так і про зупинення строку дізнання. У новій статті 298-5 КПК визначається, що зупинення дізнання відбувається у випадку, передбаченому статтею 280 цього Кодексу, а також що строк такого зупинення не включається у строки, передбачені цією статтею. Але у статті відсутні норми, які б визначали перелік дій, які зобов'язаний вчинити дізнавач до зупинення дізнання. Немає також у вказаній нормі посилання на статтю 280 КПК, яка визначає перелік процесуальних дій, які зобов'язаний здійснити слідчий до зупинення досудового розслідування [6].

У проекті пропонується доповнити КПК положенням про те, що у разі прийняття прокурором рішення про звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, прокурор зобов'язаний в межах строків, визначених у частині другій цієї статті, забезпечити надання особі, яка вчинила кримінальний проступок, або її захиснику, потерпілому чи його представнику копій матеріалів дізнання шляхом їх вручення, а у випадку неможливості такого вручення – у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень, у тому числі шляхом надсилання копій матеріалів дізнання за останнім відомим місцем проживання чи перебування таких осіб. У разі відмови вказаних осіб їх отримати чи зволікання з отриманням, вказані особи вважаються такими, що отримали доступ до матеріалів дізнання (частина п'ята статті 301 КПК у редакції проекту).

У даному контексті варто зауважити, що норма, яка визнає зволікання з отриманням копій матеріалів дізнання поважною причиною для того, щоб вважати особу такою, що отримала доступ до матеріалів дізнання, може бути використана задля значних службових зловживань. Адже не враховано, що причини такого зволікання можуть бути поважними, а обставини, що їх зумовили, такими, які унеможливають отримання копій матеріалів дізнання (наприклад, якщо йдеться про перебування особи на стаціонарному лікуванні в медичному закладі, в тому числі знаходження в реанімації) [6].

КПК доповнюється положенням про те, що у разі встановлення об'єктивної неможливості ознайомитися з матеріалами дізнання у порядку, передбаченому частиною п'ятою статті 301 цього Кодексу, суд за клопотанням сторони кримінального провадження вирішує питання про відкриття сторонами кримінального провадження матеріалів дізнання, про що постановляє відповідну ухвалу (абзац другий частини другої статті 314 КПК в редакції проекту). Водночас, жодного уточнення поняття «об'єктивна неможливість» у проекті не міститься, що є неприпустимим для кримінального процесуального законодавства України [6].

Запропоновані у проекті зміни містять низку оціночних понять. Наприклад, заборона об'єднувати в одне провадження матеріали досудових розслідувань щодо кримінального проступку та щодо злочину не поширюється на випадки, коли це може негативно вплинути на повноту досудового та судового розгляду (див. частину другу статті 217 КПК в редакції проекту). Разом з тим відсутні чіткі критерії, які б дозволили визначити, в яких випадках можна переконливо стверджувати, що не об'єднання в одне провадження матеріалів матиме відповідні наслідки. Тобто, в будь-якому випадку висновок про можливість таких наслідків є лише припущенням. Відтак поява подібної норми є підґрунтям для відповідних службових зловживань [6].

Положення нових норм КПК містять правову невизначеність, зокрема:

1) частиною третьою статті 214 КПК України (у редакції проекту) передбачено, що у невідкладних випадках до внесення відомостей до Єдиного

реєстру досудових розслідувань може бути проведений огляд місця події (відомості вносяться невідкладно після завершення огляду), при цьому слова «у невідкладних випадках» носять оціночний характер;

2) частина друга статті 217 «Об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування» КПК України (в редакції проекту) доповнюється положеннями, відповідно до яких не можуть бути об'єднані в одне провадження матеріали досудових розслідувань щодо кримінального проступку та щодо злочину, «крім випадків, коли це може негативно вплинути на повноту досудового розслідування та судового розгляду», при цьому слова «коли це може негативно вплинути» також носять оціночний характер;

3) відповідно до пункту 2 частини третьої статті 219 КПК України (в редакції проекту) досудове розслідування повинно бути закінчено протягом двадцяти діб з дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку у випадку необхідності проведення додаткових слідчих (розшукових) дій.

При цьому використання слова «додаткових» вказує на те, що слідчі (розшукові) дії повинні поділятися на основні та додаткові. Водночас, кримінальний процесуальний закон не передбачає такої класифікації слідчих (розшукових) дій.

Аналогічне зауваження стосується положень частини першої статті 298⁵ КПК України (у редакції проекту);

4) у новій редакції викладається частина перша статті 294 КПК України, згідно з положеннями якої, якщо досудове розслідування злочину до моменту повідомлення особі про підозру неможливо закінчити у строк, зазначений у частині другій статті 219 цього Кодексу, вказаний строк може бути неодноразово продовжений слідчим суддею за клопотанням прокурора або слідчого, погодженого з прокурором. Використане поняття «неодноразово» містить ознаки правової невизначеності.

До того ж варто зазначити, що у КПК України використовується така термінологія: «з моменту внесення відомостей про кримінальне

правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань», але «до дня або з дня повідомлення особі про підозру».

У зв'язку з цим з метою додержання єдиної термінології в КПК України доцільно слова «до моменту повідомлення особі про підозру» замінити словами «до дня повідомлення особі про підозру»;

5) згідно з абзацом другим частини п'ятої статті 301 КПК України (в редакції проекту) про відмову від отримання копій матеріалів дізнання чи неотримання їх складається відповідний протокол, який підписується прокурором та особою, яка відмовилася отримувати, а також прокурором, у разі якщо особа не з'явилася для отримання копій матеріалів дізнання.

Із наведеного не зрозуміло, навіщо складати протокол про відмову в отриманні копій матеріалів дізнання чи їх неотримання, якщо відповідно до абзацу першого частини п'ятої статті 301 КПК України (у редакції проекту) у таких випадках діє презумпція знання сторонами кримінального провадження про кримінальні проступки матеріалів дізнання.

До того ж таке положення може призвести до порушення права на захист «особи, яка вчинила кримінальний проступок», оскільки відповідно до частини другої статті 111 КПК України повідомлення учасників кримінального провадження з приводу вчинення процесуальних дій здійснюється лише у випадку, якщо участь цих осіб у таких діях не є обов'язковою.

На наш погляд, некоректно виглядає використане у частині п'ятій статті 301 КПК України (в редакції проекту) формулювання «особа, яка вчинила кримінальний проступок», адже на цій стадії кримінального процесу, коли прокурор прийняв рішення про звернення до суду з обвинувальним актом тощо, така особа вже має процесуальний статус підозрюваного [6]

Також з наведеного не вбачається, чи повинні такі протоколи долучатися до матеріалів кримінального провадження про кримінальні проступки та передаватися до суду;

б) не визначено проектом статус та повноваження органу дізнання, поняття «матеріали дізнання»;

7) неврегульованим залишилося і питання щодо строків вручення письмового повідомлення про підозру, а також щодо зміни повідомлення про підозру, адже у главі 25 про це не йдеться, а зміни до статей 278 і 279 КПК України проектом не пропонуються. За такої ситуації дізнавач буде застосовувати аналогію закону, а це не відповідає вимогам статті 19 Конституції України.

У зв'язку з відсутністю таких положень незрозумілим видається і зміст пункту 2 частини четвертої статті 298² КПК України (в редакції проекту), в якому передбачено строк затримання особи до 24 годин за умови, передбаченої пунктом 4 частини першої цієї ж статті [6]

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У цьому розділі проаналізовано усі новели та зміни законодавства щодо кримінальних проступків, які були введені в Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси України Законом України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень від 22.11.2018р.

Особливу увагу у розділі приділено критичним та справедливим висновкам Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради, за якими було знайдено та на основі яких описано усі недоліки прогалини та колізії як виникають у кримінальному законодавстві у зв'язку і з введенням інституту кримінальних проступків.

Здійснено правовий аналіз інституту кримінальних проступків, розглянуто теоретичні і практичні проблеми пов'язані з цими правовідносинами, досліджено чинне кримінальне процесуальне законодавство, а також проведено аналіз законодавчих змін до Кримінального Кодексу України.

У підсумку до розділу можна вказати що змін до Кримінального кодексу України стуснуються саме його форми, а не його змісту. Ніяких змістовних нововведень законодавцем не запропоновано.

Більшість змін пов'язані радше із відновленням інституту дізнання. Так як дізнання є тією формою досудового розслідування яке власне і покликано розслідувати усі кримінальні проступки.

РОЗДІЛ 3. ДІЗНАННЯ ЯК ФОРМА ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ

3.1 Особливості досудового розслідування кримінальних проступків

Згідно п.4 ч.1 ст.3 КПК дізнання - форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування кримінальних проступків. Розслідування даної форми кримінальних правопорушень покладено на дізнавачів.

Дізнавач - службова особа підрозділу дізнання органу Національної поліції, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу Державного бюро розслідувань, у випадках, установлених цим Кодексом, уповноважена особа іншого підрозділу зазначених органів, які уповноважені в межах компетенції, передбаченої цим Кодексом, здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків. Процесуальне керівництво здійснює керівник органу дізнання - начальник підрозділу дізнання органу, а в разі відсутності підрозділу дізнання - керівник органу досудового розслідування. Стаття 39-1 КПК Керівника органу дізнання уповноважений:

- 1) визначати дізнавача, який здійснюватиме дізнання;
- 2) відсторонювати дізнавача від проведення дізнання за ініціативою прокурора або з власної ініціативи та призначати іншого дізнавача за наявності підстав, передбачених цим Кодексом, для його відводу (самовідводу) або неефективного дізнання;
- 3) ознайомлюватися з матеріалами дізнання, давати дізнавачу письмові вказівки, що не суперечать рішенням та вказівкам прокурора;
- 4) вживати заходів для усунення порушень вимог законодавства у разі їх допущення дізнавачем;
- 5) здійснювати інші повноваження, передбачені цим Кодексом.

Дізнавач та Керівник органу дізнання згідно п.19 ч.1 ст.3 КПК є сторонами кримінального провадження. Органами досудового розслідування є органи, що здійснюють досудове слідство і дізнання.

Згідно ч.3 ст.38 КПК Дізнання здійснюють підрозділи дізнання або уповноважені особи інших підрозділів:

- а) органів Національної поліції;
- б) органів безпеки;
- в) органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства;
- г) органів Державного бюро розслідувань;
- г) Національного антикорупційного бюро України.

Підрозділи дізнання є структурними підрозділами апарату центральних і територіальних органів Національної поліції; органів безпеки; органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства; органів Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, які відповідно до кримінального процесуального законодавства здійснюють досудове розслідування кримінальних проступків, віднесених до їх підслідності [15].

Стаття 40-1 Дізнавач

Ч.1. Дізнавач при здійсненні дізнання наділяється повноваженнями слідчого. Дізнавач несе відповідальність за законність та своєчасність здійснення дізнання.

ч.2. Дізнавач уповноважений:

- 1) починати дізнання за наявності підстав, передбачених цим Кодексом;
- 2) проводити огляд місця події, обшук затриманої особи, опитувати осіб, вилучати знаряддя і засоби вчинення правопорушення, речі і документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку або виявлені під час затримання, а також проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у випадках, установлених цим Кодексом;
- 3) доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, установлених цим Кодексом, відповідним оперативним підрозділам;

4) звертатися за погодженням із прокурором до слідчого судді з клопотаннями про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій;

5) повідомляти за погодженням із прокурором особі про підозру у вчиненні кримінального проступку;

6) за результатами розслідування складати обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру та подавати їх прокурору на затвердження;

7) приймати процесуальні рішення у випадках, передбачених цим Кодексом, у тому числі щодо закриття кримінального провадження за наявності підстав, передбачених статтею 284 цього Кодексу;

8) здійснювати інші повноваження, передбачені цим Кодексом.

Ч.3. Дізнавач зобов'язаний виконувати доручення та вказівки прокурора, які надаються в письмовій формі.

Ч.4. Дізнавач, здійснюючи свої повноваження відповідно до вимог цього Кодексу, є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, службові особи, інші фізичні особи зобов'язані виконувати законні вимоги та процесуальні рішення дізнавача.

Таким чином, дізнавач наділений правом приймати рішення на підставі власного внутрішнього переконання, ґрунтуючись на положеннях ст. 2 КПК України, за винятком випадків, коли закон передбачає отримання згоди прокурора, керівника органу дізнання чи слідчого судді [15].

Згідно ч.4 ст. 218 КПК Якщо під час досудового слідства буде встановлено, що особа вчинила кримінальний проступок за відсутності в її діях складу злочину, слідчий за погодженням із прокурором надсилає матеріали кримінального провадження керівнику органу дізнання з урахуванням підслідності. Якщо при здійсненні дізнання буде встановлено, що особа

вчинила злочин, дізнавач за погодженням із прокурором надсилає матеріали кримінального провадження керівнику органу досудового розслідування з урахуванням підслідності.

Стаття 298 КПК Особливості початку досудового розслідування у формі дізнання

1. Керівник органу дізнання визначає дізнавача, який здійснюватиме досудове розслідування у формі дізнання.

2. Досудове розслідування кримінальних проступків (дізнання) здійснюється згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими цим Кодексом, з урахуванням положень цієї глави.

3. До внесення відомостей про кримінальний проступок до Єдиного реєстру досудових розслідувань допускається проведення окремих дій, передбачених частиною третьою статті 214 цього Кодексу.

Стаття 219 КПК . Строки досудового розслідування .

З дня повідомлення особі про підозру досудове розслідування повинно бути закінчене:

1) протягом сімдесяти двох годин - у разі повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку або затримання особи в порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298² цього Кодексу;

2) протягом двадцяти діб - у разі повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку у випадках, якщо підозрюваний не визнає вину або необхідності проведення додаткових слідчих (розшукових) дій, або вчинення кримінального проступку неповнолітнім;

3) протягом одного місяця - у разі повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку, якщо особою заявлено клопотання про проведення експертизи у випадку, передбаченому частиною другою статті 298⁴ цього Кодексу;

Стаття 298¹ . Процесуальні джерела доказів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки

1. Процесуальними джерелами доказів у кримінальному провадженні про кримінальні проступки, крім визначених статтею 84 цього Кодексу, також є пояснення осіб, результати медичного освідування, висновок спеціаліста, показання технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису.

Такі процесуальні джерела доказів не можуть бути використані у кримінальному провадженні щодо злочину, окрім як на підставі ухвали слідчого судді, яка постановляється за клопотанням прокурора.

КПК доповнюється новою статтею 298-1, відповідно до частини першої якої процесуальними джерелами доказів у кримінальному провадженні про проступки, крім визначених у статті 84 цього Кодексу, також є пояснення осіб, результати медичного освідування, висновок спеціаліста, показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функцію фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису у провадженнях щодо вчинення кримінальних проступків проти безпеки руху та експлуатації транспорту, а також протокол вилучення знарядь і засобів вчинення кримінального проступку, речей і документів, що є безпосереднім предметом кримінального проступку або виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей [6].

Перш за все, звертаємо увагу на необхідність узгодження термінології проекту з термінологією чинного КПК. Так, згідно з частиною першою статті 95 КПК відомості, які надаються в усній або письмовій формі під час допиту підозрюваним, обвинуваченим, свідком, потерпілим, експертом щодо відомих їм обставин у кримінальному провадженні, що мають значення для цього кримінального провадження – це показання. Сторони кримінального провадження, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, мають право отримувати від учасників кримінального провадження та інших осіб за їх згодою пояснення, які не є джерелом доказів. В той же час в частині першій статті 298-1 КПК (в редакції проекту) пояснення осіб пропонується визнати процесуальними джерелами

доказів у кримінальному провадженні про проступки. При цьому відсутнє уточнення, про яких саме осіб йдеться, а також яке відношення вказані особи мають до конкретного кримінального провадження. Адже чинний КПК містить норми, якими врегульована можливість надання пояснень представником юридичної особи (пункт 1 частини третьої статті 64-1 КПК), спеціалістом щодо поставлених питань (пункт 2 частини п'ятої статті 71 КПК), особою, якій заявлено відвід (частина третя статті 81 КПК) тощо [6].

Загалом, щодо пропозиції законопроекту розширити перелік процесуальних джерел доказів необхідно зауважити, що перелічені у частині першій статті 298-1 КПК (в редакції проекту) відомості фіксуються у певному документі. При цьому в чинному КПК вже встановлено, що документи є одним з доказів в кримінальному провадженні (див. статтю 99 КПК). А відтак це питання врегульовано і необхідність у внесенні запропонованих проектом в цій частині змін відсутня [6].

Стаття 298². Затримання уповноваженою службовою особою особи, яка вчинила кримінальний проступок

1. Уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні кримінального проступку, у випадках, передбачених пунктами 1 і 2 частини першої статті 208 цього Кодексу, та лише за умови, що ця особа:

- 1) відмовляється виконувати законну вимогу уповноваженої службової особи щодо припинення кримінального проступку або чинить опір;
- 2) намагається залишити місце вчинення кримінального проступку;
- 3) під час безпосереднього переслідування після вчинення кримінального проступку не виконує законних вимог уповноваженої службової особи;
- 4) перебуває у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння та може завдати шкоди собі або оточуючим.

2. Затримання особи, яка вчинила кримінальний проступок, здійснюється не більш як на три години з моменту фактичного затримання.

Затримання особи, яка вчинила кримінальний проступок, передбачений статтею 286¹ Кримінального кодексу України, з ознаками перебування у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння або перебування під впливом лікарських засобів, що знижують її увагу та швидкість реакції, здійснюється не більш як на три години з обов'язковим доставленням такої особи до медичного закладу для забезпечення проходження відповідного медичного освідування.

3. Уповноважена службова особа, яка здійснила затримання, та дізнавач повинні негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підстави затримання та у вчиненні якого кримінального правопорушення вона підозрюється, а також роз'яснити її право мати захисника, отримувати медичну допомогу, давати пояснення, показання або не говорити нічого з приводу підозри проти неї, негайно повідомити інших осіб про своє затримання і місце перебування відповідно до положень статті 213 цього Кодексу, вимагати перевірку обґрунтованості затримання та інші процесуальні права, передбачені цим Кодексом.

4. Особу може бути затримано:

1) до сімдесяти двох годин - за умов, передбачених пунктами 1-3 частини першої цієї статті, та з дотриманням вимог статті 211 цього Кодексу;

2) до двадцяти чотирьох годин - за умови, передбаченої пунктом 4 частини першої цієї статті.

Копія протоколу затримання особи невідкладно надсилається прокурору.

5. Затриманому надається можливість повідомити інших осіб про затримання і місце перебування відповідно до положень статті 213 цього Кодексу.

6. Уповноважена службова особа, яка здійснила затримання, здійснює особистий обшук затриманої особи з дотриманням правил, передбачених частиною сьомою статті 223 цього Кодексу.

7. Службова особа, відповідальна за перебування затриманих за вчинення кримінального проступку, зобов'язана вчинити дії, передбачені частиною

третьою статті 212 цього Кодексу, з урахуванням особливостей, передбачених цією статтею.

Викликають занепокоєння положення частини четвертої статті 298-2 КПК в редакції проекту, якими пропонується закріпити можливість затримати особу в усіх випадках вчинення нею кримінального проступку. В переважній більшості випадків строк затримання становить 72 години. Співставивши наведену норму з положеннями частини першої статті 219 КПК (в редакції проекту), можна припустити, що цілком вірогідною є ситуація, коли будь-яку особу будуть затримувати за вчинення кримінального проступку і тримати до закінчення досудового розслідування та передання матеріалів справи до суду. Це не відповідає вимогам частини другої статті 29 Конституції України, відповідно до якої тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід уповноважені на те законом органи можуть застосувати лише у разі нагальної необхідності запобігти злочинові чи його перепинити [6].

Стаття 298³. Вилучення речей і документів

1. Речі і документи, що є знаряддям та/або засобом вчинення кримінального проступку чи безпосереднім предметом посягання, виявлені під час затримання, особистого обшуку затриманої особи або огляду речей, вилучаються уповноваженою службовою особою Національної поліції, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу Державного бюро розслідувань.

Вилучені речі і документи зберігаються органом, що їх вилучив, до розгляду провадження про кримінальний проступок по суті в суді у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

У виняткових випадках вилучені речі і документи можуть бути повернуті володільцеві до розгляду провадження про кримінальний проступок по суті в суді. Залежно від результатів розгляду вилучені речі та документи у встановленому порядку конфіскують або повертають володільцеві, або знищують.

Про вилучення речей і документів складається протокол або робиться відповідний запис у протоколі про затримання.

2. Вилучені під час обшуку затриманої особи речі і документи, зазначені у частині першій цієї статті, визнаються речовими доказами, про що дізнавачем виноситься відповідна постанова, та приєднуються до матеріалів дізнання.

3. Уповноважена службова особа за наявності достатніх підстав вважати, що особою вчинено порушення, за яке відповідно до цього Кодексу може бути застосовано покарання у вигляді позбавлення права керування транспортними засобами, тимчасово вилучає посвідчення водія до набрання вироком законної сили, але не більш як на три місяці з моменту такого вилучення, і видає тимчасовий дозвіл на право керування транспортними засобами.

Стаття 298³ (в редакції проекту) регламентує окремі положення порядку вилучення речей і документів під час затримання чи особистого обшуку затриманої особи за вчинення кримінального проступку.

До положень зазначеної статті висловлюються такі зауваження.

КПК України містить статтю 168 «Порядок тимчасового вилучення майна». Частиною першою цієї статті передбачено, що тимчасово вилучити майно може кожен, хто законно затримав особу в порядку, передбаченому статтями 207, 208 КПК України, в тому числі і уповноважена службова особа. Одночасно проектом передбачено доповнення цієї частини словами та цифрами «та статтею 298²».

Зважаючи на зміст цих положень постає питання щодо необхідності існування частини першої статті 298³ (в редакції проекту), в якій також йдеться про вилучення речей і документів уповноваженою службовою особою, а саме - які ж особливості, відмінні від положень статті 168 КПК України, містить зазначена норма.

Частиною четвертою статті 168 КПК України також передбачено, що після вилучення майна уповноважена службова особа зобов'язана забезпечити його схоронність в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Аналогічна норма міститься і в статті 298³ (в редакції проекту), у зв'язку з чим виникає сумнів в її необхідності.

Абзац третій частини першої статті 298³ (в редакції проекту), в якому йдеться про «виняткові випадки» вилучення речей і документів, містить правову невизначеність.

Абзац четвертий цієї ж частини, в якому передбачено, що про вилучення речей і документів складається протокол або робиться відповідний запис у протоколі про затримання викладений, на нашу думку, юридично некоректно. Адже відповідно до статті 168 КПК України окремим протоколом засвідчується факт передання тимчасового вилученого майна слідчому, прокурору або іншій уповноваженій особі особою, яка здійснила законне затримання в порядку статті 207 КПК України. У разі ж затримання особи уповноваженою службовою особою в порядку статті 208 КПК України результати особистого обшуку заносяться до протоколу про затримання. Враховуючи, що в проекті вписано лише особливості затримання особи уповноваженою службовою особою (стаття 298²), то в статті 298³ (в редакції проекту) має йтися про фіксування результатів особистого обшуку в протоколі затримання.

Вважаємо за необхідне звернути увагу ще раз на зміст частини третьої статті 298³ (в редакції проекту), до якої були висловлені зауваження Головного науково-експертного управління, і які зберегли свою актуальність.

Частиною третьою статті 298³ (в редакції проекту) передбачено, що уповноважена службова особа у разі наявності достатніх підстав вважати, що особою вчинено порушення, за яке відповідно до цього Кодексу може бути застосовано покарання у вигляді позбавлення права керування транспортними засобами, тимчасово вилучає посвідчення водія до набрання вироком законної сили, але не більше ніж на три місяці з моменту такого вилучення, і видає тимчасовий дозвіл на право керування транспортними засобами. [6]

Насамперед, слід зазначити, що види покарання визначаються не КПК України, а статтею 51 Кримінального кодексу України. І такого виду

покарання, серед інших, як позбавлення права керування транспортними засобами ця стаття не містить. Цим проектом відповідні зміни не передбачено.

Крім того, загальні положення тимчасового обмеження у користуванні спеціальним правом та тимчасового вилучення документів, які посвідчують користування спеціальним правом, вже визначені в статті 148 КПК України. При цьому підстави для тимчасового вилучення документів є зовсім іншими. Наприклад, за чинним КПК України не є підставою для тимчасового вилучення документів припущення щодо виду покарання, яке може бути застосоване до особи, яка вчинила правопорушення. Натомість встановлено, що у випадку тимчасового вилучення документів, які посвідчують користування спеціальним правом, прокурор, слідчий за погодженням з прокурором зобов'язаний звернутися до слідчого судді із клопотанням про тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом не пізніше двох днів з моменту тимчасового вилучення. Пропуск зазначеного строку тягне за собою необхідність повернення тимчасово вилучених документів.

Запропонована ж у проекті норма дозволяє тимчасове вилучення уповноваженою службовою особою посвідчення водія до набрання вироком законної сили, але не більше ніж на три місяці з моменту такого вилучення. Це є безпідставним позбавленням особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального проступку, можливості користуватися спеціальним правом.

Що стосується міжнародного досвіду з цього питання. Відповідно до параграфу 111а. «Тимчасове позбавлення водійських прав» Кримінально-процесуального кодексу Федеративної Республіки Німеччини рішення про позбавлення водійських прав за наявності суттєвих підстав ухвалює суддя стосовно обвинуваченого. При цьому скасування такого рішення відбувається якщо відпали підстави або якщо суд у вирок не ухвалить рішення про позбавлення таких прав.[6]

Стаття 298⁴. Особливості повідомлення про підозру

1. Письмове повідомлення про підозру у вчиненні кримінального проступку складається дізнавачем за погодженням із прокурором у випадках та порядку, передбачених цим Кодексом.

2. Одночасно із врученням повідомлення про підозру особа інформується про результати медичного освідування та висновку спеціаліста за їх наявності. У разі незгоди з результатами медичного освідування або висновком спеціаліста особа протягом сорока восьми годин має право звернутися до дізнавача або прокурора з клопотанням про проведення експертизи. У такому разі дізнавач або прокурор має право звернутися до експерта для проведення експертизи із дотриманням правил, передбачених цим Кодексом.

У разі якщо протягом встановленого строку особа не звернеться з клопотанням про проведення експертизи, відповідне клопотання може бути заявлено лише під час судового розгляду.

Викликає зауваження імперативний припис частини другої статті 298-4 КПК (в редакції проекту), відповідно до якого одночасно із врученням повідомлення про підозру особа інформується про результати медичного освідування та висновок спеціаліста. Із цього випливає, що медичне освідування та надання спеціалістом висновку є безумовною необхідністю. Однак, з доцільністю та обґрунтованістю такого підходу навряд чи можна погодитися [6].

Відповідно до частини першої статті 298-4 КПК (в редакції проекту) письмове повідомлення про підозру у вчиненні кримінального проступку складається дізнавачем за погодженням з керівником органу дізнання або прокурором у випадках та в порядку, передбаченими цим Кодексом. Формулювання наведеної норми дозволяє припустити, що визначення посадової особи, з якою має здійснюватися погодження, відбувається на розсуд дізнавача. Варто зауважити, що це створює підґрунтя для можливих службових зловживань [6].

Стаття 298⁵. Порядок продовження, зупинення строків дізнання

1. У разі необхідності проведення додаткових слідчих і розшукових дій строк дізнання може бути продовжений прокурором до тридцяти днів. Про продовження строку дізнання прокурор виносить постанову.

2. У разі неможливості закінчити дізнання у строк, визначений статтею 219 цього Кодексу, дізнавач або прокурор звільняє затриману особу не пізніше сімдесяти двох годин з моменту затримання.

3. Перебіг строку дізнання зупиняється у випадку, передбаченому статтею 280 цього Кодексу.

4. Строк із дня винесення постанови про зупинення кримінального провадження до дня її скасування слідчим суддею або винесення постанови про відновлення кримінального провадження не включається до строків, передбачених цією статтею.

Стаття 299. Запобіжні заходи під час досудового розслідування кримінальних проступків

1. Під час досудового розслідування кримінальних проступків як тимчасовий запобіжний захід застосовується затримання особи на підставах та в порядку, визначених цим Кодексом, а також такі запобіжні заходи, як особисте зобов'язання та особиста порука.

Підозрюваному роз'яснюється його обов'язок з'явитися за першим викликом до дізнавача, прокурора або суду.

В проекті викладається в новій редакції стаття 299 КПК, яка регулює питання застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування кримінальних проступків. Зокрема, у пропонованій нормі встановлюється, що під час досудового розслідування кримінальних проступків застосовується як тимчасовий запобіжний захід затримання особи на підставах та в порядку, визначеному цим Кодексом. У всіх інших випадках підозрюваному роз'яснюється його обов'язок з'явитися за першим викликом до дізнавача, прокурора або суду [6].

Стаття 300. Слідчі (розшукові) дії, негласні слідчі (розшукові) дії та інші дії під час досудового розслідування кримінальних проступків

1. Для досудового розслідування кримінальних проступків дозволяється виконувати всі слідчі (розшукові) дії, передбачені цим Кодексом, та негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені частиною другою статті 264 та статтею 268 цього Кодексу, а також відбирати пояснення для з'ясування обставин вчинення кримінального проступку, проводити медичне освідчування, отримувати висновок спеціаліста, що має відповідати вимогам до висновку експерта, знімати показання технічних приладів і технічних засобів у провадженнях щодо вчинення кримінальних проступків, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, вилучати знаряддя і засоби вчинення кримінального проступку, речі і документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку, або які виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей, до внесення відомостей про кримінальний проступок до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Слід зазначити що чинний КПК передбачає можливість здійснення особистого обшуку та огляду речей особи (див. частину восьму статті 191 КПК).

Стаття 301. Особливості закінчення дізнання

1. Дізнавач зобов'язаний у найкоротший строк, але не пізніше сімдесяти двох годин з моменту затримання особи в порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298² цього Кодексу, подати прокурору всі зібрані матеріали дізнання разом із повідомленням про підозру, про що невідкладно письмово повідомляє підозрюваного, його захисника, законного представника, потерпілого.

2. Прокурор зобов'язаний не пізніше трьох днів після отримання матеріалів дізнання разом з повідомленням про підозру, а в разі затримання особи в порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298² цього Кодексу, протягом двадцяти чотирьох годин здійснити одну із зазначених дій:

1) прийняти рішення про закриття кримінального провадження, а в разі затримання особи в порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298² цього Кодексу, - про негайне звільнення затриманої особи;

2) повернути дізнавачу кримінальне провадження з письмовими вказівками про проведення процесуальних дій з одночасним продовженням строку дізнання до одного місяця та звільнити затриману особу (у разі затримання особи в порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298² цього Кодексу);

3) звернутися до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру або про звільнення від кримінальної відповідальності;

4) у разі встановлення ознак злочину направити кримінальне провадження для проведення досудового слідства.

3. У випадку, передбаченому пунктом 3 частини другої цієї статті, строк затримання особи не повинен перевищувати сімдесяти двох годин з моменту затримання до початку розгляду провадження про кримінальний проступок в суді.

4. У випадку, передбаченому пунктом 4 частини другої цієї статті, строк затримання особи в порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298² цього Кодексу, зараховується до строку тримання особи під вартою.

5. У разі прийняття прокурором рішення про звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурор зобов'язаний у межах строків, визначених частиною другою цієї статті, забезпечити надання особі, яка вчинила кримінальний проступок, або її захиснику, потерпілому чи його представнику копій матеріалів дізнання шляхом їх вручення, а у разі неможливості такого вручення - у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень, зокрема шляхом надсилання копій матеріалів дізнання за останнім відомим місцем проживання чи перебування таких осіб. У разі

відмови вказаних осіб їх отримати чи зволікання з отриманням вказані особи вважаються такими, що отримали доступ до матеріалів дізнання.

Про відмову від отримання копій матеріалів дізнання чи неотримання таких копій складається відповідний протокол, який підписується прокурором та особою, яка відмовилася отримувати, або прокурором, якщо особа не з'явилася для отримання копій матеріалів дізнання.

Згідно п.1 ч.3 ст. 219 КПК 3 дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального проступку досудове розслідування повинно бути закінчене протягом сімдесяти двох годин. Згідно ч.2 ст.301 КПК Прокурор зобов'язаний не пізніше трьох днів після отримання матеріалів дізнання разом з повідомленням про підозру, а в разі затримання особи в порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298-2 цього Кодексу, протягом двадцяти чотирьох годин здійснити одну із зазначених дій : зокрема п.3 звернутися до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру або про звільнення від кримінальної відповідальності. Проте вказані 72 години (три доби) відведені дізнавачу на те щоб передати матеріали дізнання прокурору є тим самим періодом у три дня щоб прокурор передав матеріали справи до суду або вчинив інші дії передбачені ч.2 ст.301 КПК.

Крім того, пункт 2 частини другої статті 301 КПК (в редакції проекту), який передбачає обов'язок прокурора повернути кримінальне провадження дізнавачу із письмовими вказівками про проведення процесуальних дій з одночасним продовженням терміну дізнання до одного місяця, суперечить пункту 1-2 абзацу третього частини першої статті 219 КПК (в редакції проекту), в якому зазначено, що протягом одного місяця з дня повідомлення особі про підозру в учиненні кримінального проступку досудове розслідування кримінальних проступків може тривати лише у разі заявлення особою клопотання про проведення експертизи у випадку, передбаченому частиною другою статті 298-4 цього Кодексу [6].

Стаття 302. Клопотання прокурора про розгляд обвинувального акта у спрощеному провадженні

1. Встановивши під час досудового розслідування, що підозрюваний беззаперечно визнав свою винуватість, не оспорує встановлені досудовим розслідуванням обставини і згоден з розглядом обвинувального акта за його відсутності, а потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, не заперечують проти такого розгляду, прокурор має право надіслати до суду обвинувальний акт, в якому зазначає клопотання про його розгляд у спрощеному порядку без проведення судового розгляду в судовому засіданні.

2. Слідчий, прокурор зобов'язаний роз'яснити підозрюваному, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, зміст встановлених досудовим розслідуванням обставин, а також те, що у разі надання згоди на розгляд обвинувального акта у спрощеному порядку вони будуть позбавлені права оскаржувати вирок в апеляційному порядку з підстав розгляду провадження за відсутності учасників судового провадження, недослідження доказів у судовому засіданні або з метою оспорити встановлені досудовим розслідуванням обставини. Крім того, слідчий, прокурор зобов'язаний впевнитися у добровільності згоди підозрюваного, потерпілого та представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, на розгляд обвинувального акта у спрощеному провадженні.

3. До обвинувального акта з клопотанням про його розгляд у спрощеному провадженні повинні бути додані:

1) письмова заява підозрюваного, складена в присутності захисника, щодо беззаперечного визнання своєї винуватості, згоди із встановленими досудовим розслідуванням обставинами, ознайомлення з обмеженням права апеляційного оскарження згідно з частиною другою цієї статті та згоди з розглядом обвинувального акта у спрощеному провадженні;

2) письмова заява потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, щодо згоди із встановленими досудовим

розслідуванням обставинами, ознайомлення з обмеженням права апеляційного оскарження згідно з частиною другою цієї статті та згоди з розглядом обвинувального акта у спрощеному провадженні;

3) матеріали досудового розслідування, у тому числі документи, які засвідчують беззаперечне визнання підозрюваним своєї винуватості.

Ч.2 ст314 КПК У разі встановлення об'єктивної неможливості ознайомитися з матеріалами дізнання у порядку, передбаченому частиною п'ятою статті 301 цього Кодексу, суд за клопотанням сторони кримінального провадження вирішує питання про відкриття сторонами кримінального провадження матеріалів дізнання, про що постановляє відповідну ухвалу.

3.2 Спрощене провадження щодо кримінальних проступків

Згідно статті 381 КПК Загальні положення провадження щодо кримінальних проступків

ч1. Після отримання обвинувального акта щодо вчинення кримінального проступку суд у п'ятиденний строк, а у разі затримання особи - у порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298² цього Кодексу, невідкладно призначає судовий розгляд.

ч2. Суд розглядає обвинувальний акт щодо вчинення кримінального проступку без проведення судового розгляду в судовому засіданні за відсутності учасників судового провадження, якщо обвинувачений не оспорує встановлені під час дізнання обставини і згоден з розглядом обвинувального акта.

ч3. Спрощене провадження щодо кримінальних проступків здійснюється згідно із загальними правилами судового провадження, передбаченими цим Кодексом, з урахуванням положень цього параграфа.

Відповідно до чинної редакції частини першої статті 381 КПК спрощене провадження можливе за умови, що обвинувачений, що був представлений захисником, беззаперечно визнав свою винуватість, не оспорує встановлені досудовим розслідуванням обставини і згоден з розглядом обвинувального акта

за його відсутності, а потерпілий не заперечує проти такого розгляду. Тобто, скорочене провадження можливе лише за умови, що обвинувачений, скориставшись послугами захисника, розуміючи наслідки, здійснив певні дії, перелік яких є законодавчо визначеним. Натомість, в частині другій статті 381 КПК (в редакції проекту) пропонується закріпити, що суд розглядає обвинувальний акт щодо вчинення кримінального проступку без проведення судового розгляду в судовому засіданні за відсутності учасників судового провадження, якщо обвинувачений беззаперечно визнав свою винуватість, не оспорує встановлені під час дізнання обставини і згоден з розглядом постанови про обвинувачення. Тобто, незалежно від того, що спонукало обвинуваченого та чи розумів він наслідки своїх дій, беззаперечно визнаючи свою винуватість, факт здійснення обвинуваченим певних дій є формальною підставою для спрощеного провадження. Вважаємо, що запровадження такої норми може створити умови для порушення прав обвинуваченого, оскільки не виключає здійснення на нього тиску [6].

Стаття 382 КПК Розгляд обвинувального акта щодо вчинення кримінального проступку у спрощеному провадженні

ч1. Суд у п'ятиденний строк з дня отримання обвинувального акта щодо вчинення кримінального проступку, а в разі затримання особи у порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298² цього Кодексу, невідкладно вивчає його та додані до нього матеріали і ухвалює вирок.

ч2. Вирок суду за результатами спрощеного провадження ухвалюється в порядку, визначеному цим Кодексом, та повинен відповідати загальним вимогам до вироку суду. У вирокі суду за результатами спрощеного провадження замість доказів на підтвердження встановлених судом обставин зазначаються встановлені органом досудового розслідування обставини, які не оспоруються учасниками судового провадження.

ч3. Суд має право призначити розгляд у судовому засіданні обвинувального акта щодо вчинення кримінального проступку та викликати для участі в ньому учасників кримінального провадження, якщо визнає це за необхідне.

ч4. Копія вироку за результатами розгляду обвинувального акта щодо вчинення кримінального проступку не пізніше дня, наступного за днем його ухвалення, надсилається учасникам судового провадження.

ч5. Вирок за результатами розгляду обвинувального акта щодо вчинення кримінального проступку може бути оскаржений в апеляційному порядку з урахуванням особливостей, передбачених статтею 394 цього Кодексу.

Згідно ч1 ст 394 КПК Вирок суду першої інстанції, ухвалений за результатами спрощеного провадження в порядку, передбаченому статтями 381 та 382 цього Кодексу, не може бути оскаржений в апеляційному порядку з підстав розгляду провадження за відсутності учасників судового провадження, не дослідження доказів у судовому засіданні або з метою оспорити встановлені досудовим розслідуванням обставини.

В частині першій статті 382 КПК проектом пропонується передбачити, що суд у п'ятиденний строк з дня отримання обвинувального акта щодо вчинення кримінального проступку, а у випадку затримання особи в порядку, передбаченому частиною четвертою статті 298-2 цього Кодексу, – невідкладно вивчає її та додані до неї матеріали і ухвалює вирок. З такою редакцією не можна погодитися, адже вивчення матеріалів – це процес, який потребує певного часу. Його можна, за сприятливих умов, негайно розпочати, але вивчити матеріали кримінального провадження негайно не можна [6].

Стаття 334 КПК Об'єднання і виділення матеріалів кримінального провадження

1. Матеріали кримінального провадження, у тому числі матеріали щодо кримінального проступку та щодо злочину, можуть об'єднуватися в одне провадження або виділятися в окреме провадження ухвалою суду, на розгляді якого вони перебувають, згідно з правилами, передбаченими статтею 217 цього Кодексу.

2. У разі якщо на розгляд суду першої інстанції надійшли матеріали кримінального провадження щодо особи, стосовно якої цим судом вже

здійснюється судове провадження, воно передається складу суду, що його здійснює, для вирішення питання про їх об'єднання.

ч. 4 ст. 217 КПК застерігає суд, що матеріали з кримінального провадження не варто виділяти в окреме провадження, якщо це може негативно вплинути на повноту судового розгляду.

Потребує уточнення зміст частини першої статті 334 КПК (в редакції проекту), яка передбачає, що матеріали кримінального провадження, у тому числі матеріали щодо кримінального проступку та щодо злочину, можуть об'єднуватися в одне провадження або виділятися в окреме провадження ухвалою суду, на розгляді якого вони перебувають, згідно з правилами, передбаченими статтею 217 цього Кодексу. Адже зі змісту наведеної норми можна зробити висновок, що дозволяється об'єднання в одне провадження матеріалів кримінального провадження щодо кримінального проступку та щодо злочину. В той же час за правилами статті 217 КПК, на яку зроблено посилання, об'єднання в одне провадження матеріалів досудових розслідувань щодо кримінального проступку та щодо злочину не дозволяється і є можливим лише як виняток [6].

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

У розділі досліджено особливості досудового розслідування кримінальних проступків. Розглянуто положення законодавчих норм щодо запровадження правових особливостей спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень.

Встановлено що розслідування проступків проводитимуть за скороченою процедурою у формі дізнання, тривалість якого не повинна перевищувати чітко встановлених термінів за конкретними випадками обставин провадження.

Визначено, що дізнавач це – службова особа підрозділу дізнання органу Національної поліції, органу безпеки, органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу Державного бюро розслідувань, уповноважена особа іншого підрозділу зазначених органів, які уповноважені в межах компетенції здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків.

Проаналізовано усі нововведення щодо досудового розслідування кримінальних проступків та спрощеного провадження щодо кримінальних проступків, а також наслідки та недоліки таких змін до законодавства які можуть виникнути при досудовому розслідуванні кримінальних проступків

Слід зазначити що спрощений порядок досудового розслідування у формі дізнання всіх кримінальних правопорушень сприятиме зменшенню навантаження на органи досудового слідства.

ВИСНОВКИ

В ході проведеного дослідження здійснено правовий аналіз інституту кримінальних проступків, розглянуто теоретичні і практичні проблеми пов'язані з цими правовідносинами, досліджено чинне кримінальне процесуальне законодавство, а також проведено аналіз законодавчих змін до Кримінального Кодексу України.

Виконано поставленні завдання а саме:

-Визначено поняття кримінального проступку, його складових, а також пов'язаних із його вчиненням кримінально-правових наслідків відтак Кримінальним проступком є передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі

Розкрити специфіку дізнання як форми досудового розслідування встановлено що згідно п.4 ч.1 ст.3 КПК дізнання є форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування кримінальних проступків. Розслідування даної форми кримінальних правопорушень покладено на дізнавачів.

-Проведено правовий аналіз законодавчих змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексу України введених Законом України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень, надано коментар та роз'яснення наслідків ведення таких змін.

-Проаналізовано законодавчі акти України, які встановлюють кримінальну відповідальність за кримінальні проступки наведено, порівняльний аналіз запроваджених змін.

Практичне застосування інституту кримінальних проступків сприятиме забезпеченню швидкого розслідування кримінальних правопорушень невеликої тяжкості та зменшенню навантаження на слідчих органів досудового розслідування, оскільки:

-відповідно до частини третьої статті 38 КПК їх повноваження при досудовому розслідуванні кримінальних проступків зможуть здійснювати співробітники інших підрозділів, зокрема органів Національної поліції, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства;

-розслідування проступків провадитиметься у формі дізнання із відповідним спрощенням процедури, включаючи скорочені строки (не можуть перевищувати місяця з дня повідомлення про підозру), спрощений порядок судового розгляду (за певних умов) тощо.

Прийняття закону Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень активізує подальшу реалізацію положень Кримінального процесуального кодексу України на практиці.

Посилення відповідальності за керування транспортними засобами в стані алкогольного сп'яніння сприятиме зменшенню кількості дорожньо-транспортних пригод.

У ході наукового дослідження було проаналізовано таблиці змін передбачені Законом України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень на предмет правових внутрішніх та зовнішніх колізій, неточносте, неузгодженосте та розбіжностей термінології з метою їхнього виявлення та належного обґрунтування. Також надано коментар та роз'яснення окремим нормам та нововведенням процесуального законодавства на основі чинного законодавства та висновку Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України

Даний інститут прорубує доопрацювання як на теоретичному так і на практичному рівнях, на основі прецедентного права та колізій які виникають у практичні діяльності дізнавачів та інших учасників кримінального провадження. На основі якого буде створено науково-практична база даного інституту яка усуне неточності термінології та розбіжності норм, та надасть

належний коментар вичерпне розтлумачення та обґрунтування інституту кримінальних проступків та дізнанню.

Отже, не зважаючи на всі труднощі теоретико-правового, правозастосовчого та соціального характеру, запровадження інституту кримінальних проступків в українську дійсність має стати черговим кроком на шляху побудови європейської системи кримінальної юстиції і новим важливим етапом на шляху створення громадянського суспільства, основними підґрунтями якого є соціальна справедливість і гуманістичні принципи [17].

Підсумовуючи викладене, вважаємо, що довгоочікувані зміни, які відбулися у чинному законодавстві враховуючи європейський досвід щодо досудового розслідування кримінальних проступків є беззаперечно позитивним моментом щодо спрощення процесу доказування у провадженнях про кримінальні проступки, адже вони відрізняються від загальних, і дійсно покликані на прискорення процесу досудового розслідування кримінальних проступків. Ось чому ефективному дотриманню прав учасників кримінального провадження сприятиме застосування саме нових кримінальних процесуальних інститутів, включаючи спрощений порядок досудового розслідування у формі дізнання, доведеності вини особи, та винесення законного, обґрунтованого вироку суду у спрощені строки судового розгляду. Маємо надію, що така законодавча ініціатива забезпечить не тільки швидкий, але й ефективний та якісний розгляд кримінальних проступків починаючи з 2020 року, а також буде сприяти дотриманню процесуальних строків уповноваженими особами органів дізнання та судом і дасть можливість розвантажити слідчих та зосередити їхню увагу на розкритті та розслідуванні тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень [18].

Варто наголосити, що в тексті Конституції України закладена концепція єдиного кримінального правопорушення – злочину, тому без внесення змін до відповідних положень Конституції України, запровадження інституту кримінального проступку у повному обсязі і у коректний правовий спосіб здійснити практично неможливо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. //Відомості Верховної Ради України. 1996. №30. Ст.141.
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page>.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: Закон України від 22.11.2018 // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 17. Ст.71.
5. Пояснювальна записка до проекту Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень" від 20.04.2018 № 7279-д.
6. Висновок Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України до проекту Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень" від 20.04.2018 № 7279-д.
7. Проект Закону про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження інституту кримінальних проступків № 3438 від 17.10.2013 р.
8. Пояснювальна Записка до Проект Закону про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо запровадження інституту кримінальних проступків № 3438 від 17.10.2013
9. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації положень Кримінального процесуального кодексу України 4712 від 16.04.2014 р.
10. Висновок до Проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації положень Кримінального процесуального кодексу України 4712 від 16.04.2014 р.

11. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження кримінальних проступків № 2897 від 19.05.2015 р.
12. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 13-14, № 15-16, № 17. Ст.112.
13. Теретишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. Київ: Алерт. , 2018. С. 854.
14. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / В. В. Сташиса та ін. 4-є вид. Харків : Право, 2010. С. 82–83.
15. Чернявський С. С. Досудове розслідування кримінальних проступків : метод. рекомендації. Київ : Міністерство внутрішніх справ України, 2019. 161 с.
16. Крайник Г. С., Ципишук К. В. Щодо недоцільності появи «кримінального проступку» в кримінальному законодавстві України. *«Молодий вчений»*. Київ, 2020. С. 216–219.
17. Аулін О. Інститут кримінальних проступків в Україні. *Громадська думка про право творення*. Київ, 2020. № 9 (194). С. 26–28.
18. Бровко Н. І., Сімакова С. І. Інститут кримінальних проступків як механізм спрощеного порядку досудового розслідування. *Юридичний науковий електронний журнал*. Київ, 2020. С. 298–301.
19. Михайліченко Т. Кримінальні проступки: особливості правового регулювання. *Підприємство господарство і право*. Київ, 2020. №7. С. 284–290.
20. Вапнярчук В. Загальна характеристика предмета кримінально-процесуального доказування *Електронна бібліотека юридичної літератури*. URL: www.pravoznaves.com.ua (дата звернення: 26.12.2019).
21. Тирищенко Ю. Пояснення громадян та посадових осіб в процесі доказування. *Наукові конференції*. URL: oldconf.neasmo.org.ua (дата звернення: 27.12.2019) .

22. Галаган В. І. Проблеми вдосконалення кримінально-процесуальної діяльності органів внутрішніх справ України: монографія. Київ : Національна академія внутрішніх справ України, 2002. С. 52.
23. Юрченко О. М., Сервецький І. В. Проблеми нового Кримінального процесуального кодексу України щодо вирішення заяв і повідомлень громадян про кримінальні проступки. *Юридична наука*, 2012. № 10. С. 109-121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2012_10_10 (дата звернення: 27.01.2020).
24. Задоя К. П. Положення кримінального процесуального кодексу України 2012 року як орієнтири при підготовці проекту закону України про кримінальні проступки. *Адвокат*. 2012. № 10. С. 16–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2012_10_4 (дата звернення: 27.01.2020).
25. Підюков П. П. Актуальні проблеми декриміналізації злочинів та досудового провадження в справах про кримінальні проступки *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 1. С. 19–25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2012_1_5 (дата звернення: 07.02.2020).
26. Кашкаров О. О. Передумови реформування Кримінального кодексу України та створення законодавства про кримінальні проступки. *Форум права*. 2009. № 1. С. 236–241. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index
27. Юрченко О., Сервецький І. Проблеми вирішення заяв і повідомлень громадян про кримінальні проступки. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*, 2012. Вип. 93. С. 17–20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2012_93_7 (дата звернення: 09.02.2020).
28. Мирошніченко Н. М. Концептуальні питання запровадження інституту кримінальні проступки у законодавство України. *Правова*

- держава*, 2015. № 20. С. 152–156. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2015_20_29(дата звернення: 09.02.2020).
29. Мельник П. В. Кримінальні проступки проти довкілля. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*, 2013. № 8. С. 164–169. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivif_2013_8_25(дата звернення: 19.02.2020).
30. Азаров Д. С. Законопроект "Про кримінальні проступки" № 4712: окремі міркування щодо класифікації кримінальних правопорушень *Наука і правоохорона*, 2014. № 2. С. 197–203. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2014_2_33(дата звернення: 19.03.2020).
31. Федотова Г. В. Проблемні питання відповідальності за кримінальні проступки. *Наука і правоохорона*, 2016. № 4. С. 118–126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2016_4_19(дата звернення: 20.03.2020).
32. Г. В. Федотова Поняття та мета покарання за кримінальні проступки. *Наука і правоохорона*, 2019. № 3. С. 163–172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2019_3_19(дата звернення: 20.03.2020).
33. Самбор М.А. Правопорушення та проступок: до питання співвідношення понять в умовах розвитку законодавства про адміністративні та кримінальні правопорушення. *Юридична наука*, 2013. № 8. С. 39–48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2013_8_7(дата звернення: 21.03.2020).
34. Шармар О. М. Кримінальний проступок: історія і сучасність. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*, 2013. № 2. С. 356–364. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2013_2_50 (дата звернення: 21.03.2020).
35. Манжула А. А. Дефініція "проступок" як категорія публічно-правової відповідальності *Форум права*, 2011. № 3. С. 505–511. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index (дата звернення: 22.03.2020).
36. Книженко О. О., Пацеля Г. А. Актуальні питання відповідальності за ухилення від неповернення виручки в іноземній валюті: адміністративний

- чи кримінальний проступок. *Форум права*, 2012. № 2. С. 340–346. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index(дата звернення: 20.04.2020).
37. Тацій В., Тютюгін В., Гродецький Ю., Байда А. Дискусійні питання встановлення відповідальності за проступок. *Вісник Національної академії правових наук України*, 2014. № 2. С. 122–135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/varpu_2014_2_14(дата звернення: 20.04.2020).
38. Евтушенко В. В. Проступок та злочин у будівельних правовідносинах *Актуальні проблеми держави і права*, 2012. Вип. 67. С. 683–690. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2012_67_97(дата звернення: 22.04.2020).
39. І. М. Чекмарьова Місце поняття "кримінальний проступок" серед понять "кримінальний злочин" та "адміністративне правопорушення". *Південноукраїнський правничий часопис*, 2014. № 4. С. 218–220. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pupch_2014_4_68(дата звернення: 29.04.2020).
40. Федотова Г. В. Щодо поняття "кримінальний проступок" у кримінальному праві України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*, 2016. Вип. 19. С. 103–105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2016_19_28 (дата звернення: 29.04.2020).
41. Борисов В. І., Тютюгін В. І., Демидова Л. М. Кримінальний проступок: концептуальні засади запровадження до національного законодавства. *Вісник Асоціації кримінального права України*, 2016. Вип. 2. С. 129–142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vakpu_2016_2_8 (дата звернення: 29.05.2020).
42. Дмитрук М. М. Кримінальний проступок: аналіз деяких законодавчих ініціатив. *Вісник Асоціації кримінального права України*, 2015. Вип. 2. - С. 89–96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vakpu_2015_2_8 (дата звернення: 30.05.2020).

- 43.Хавронюк М. І. Проступок, його сутність і порядок досудового розслідування та судового розгляду: новітні середньоазійські підходи, порівнюючи з уже відомими. *Право України*. 2020. № 2. С. 119–137.
- 44.Остапчук Л. Г., Більська Л. М. Кримінальний проступок як перспектива поглиблення диференціації кримінальної відповідальності *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право*, 2019. №2. С. 62–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/shssl_2019_2_9 (дата звернення: 30.05.2020).
- 45.Дмитрук М. Кримінальний проступок у теорії кримінальної законотворчості. *Юридичний вісник*, 2016. № 4. С. 148–152. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2016_4_23 (дата звернення: 30.05.2020).
- 46.Топчій В. В. Кримінальний проступок: вимога часу як правова необхідність чи політична забаганка *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*, 2017. Вип. 2-3. С. 173–179. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/muvnudp_2017_2-3_37 (дата звернення: 01.06.2020).
- 47.Острогляд О. В. Проступок: порівняльний аналіз кримінального законодавства окремих країн в аспекті гуманізації *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія: Право*, 2016. №2. С.199-205. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivif_2016_14_31 (дата звернення: 01.06.2020).
- 48.Федотова Г. В. Кримінальний проступок як вид злочинного діяння в кримінально-правовій доктрині Франції . *Наука і правоохорона*, 2015. № 3. С. 151–155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2015_3_24 (дата звернення: 02.06.2020).
- 49.Федотова Г. В. Аналіз результатів опитування поліцейських щодо впровадження категорії "кримінальний проступок" у кримінальне законодавство України *Наука і правоохорона*, 2016. № 3. С. 254–260. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2016_3_35 (дата звернення: 02.06.2020).

50. Федотової Г. В. Кримінальний проступок: правова природа, сутність та шляхи впровадження. Рецензія на монографію. *Наука і правоохорона*, 2016. № 3. С. 367–369. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2016_3_50 (дата звернення: 07.06.2020).
51. Федотова Г.В. Кримінальний проступок як вид кримінального правопорушення *Наука і правоохорона*, 2017. № 4. С. 219–225. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2017_4_32(дата звернення: 07.06.2020).
52. Кошель В. В., Псьота О. В. Особливості добровільної відмови: відмінність від схожих діянь особи, що підлягають кримінальній відповідальності та кримінальний проступок як вид можливого покарання *Молодий вчений*, 2018. № 5(1). С. 249–255. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_5\(1\)_64](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_5(1)_64) (дата звернення: 08.06.2020).
53. Круглий стіл "Злочин та проступок: проблеми диференціації" *Юридична Україна*, 2017. № 9-10. С. 82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2017_9-10_12 (дата звернення: 09.06.2020).
54. Мисливий В. А. Кримінальний проступок: новела чи реформація *Юридична Україна*, 2017 № 9-10. С. 83–84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2017_9-10_13 (дата звернення: 09.06.2020).
55. Ковтун О. М. Злочин та проступок (у контексті диференціації природоохоронних правопорушень) *Юридична Україна*, 2017. № 9-10. С. 92–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2017_9-10_16 (дата звернення: 10.06.2020).
56. Т. М. Нікуліна Самовільне зайняття земельної ділянки: злочин чи проступок? *Юридична Україна*, 2017. № 9-10. С. 98–100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2017_9-10_18 (дата звернення: 15.06.2020).
57. Ліпіна В. В. Кримінальний проступок у контексті реформування кримінального законодавства *Молодий вчений*, 2019. № 3(1). С. 157–160. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_3\(1\)_34](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_3(1)_34) (дата звернення: 20.06.2020).

58. Федотова Г. В. Запровадження поняття "кримінальний проступок" на законодавчому рівні в Україні. *Наука і правоохорона*, 2018. № 4. С. 207–213. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nip_2018_4_27 (дата звернення: 20.06.2020).
59. Кочолодзян М. Кримінальний проступок: аргументи щодо доцільності впровадження // *Журнал східноєвропейського права*, 2019. № 70. С. 297–302. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jousepr_2019_70_37 (дата звернення: 21.06.2020).
60. Чорний А.М. Відтермінування запровадження інституту кримінальних проступків. *Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні пріоритети розвитку економіки, обліку, фінансів та права в Україні та світі»* Полтава: видання. 2020. С. 65–67.